

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Leto VI. - Št. 173

Izhaja vsak dan razen ob ponedeljkih

Ljubljana, ponedeljek, 12. novembra 1945

Mesečna naročnina Din 40.—

Cena Din 2.—

Naj živi 11. november - dan zmage

Ljudske fronte Jugoslavije!

Poslednji volivni rezultati v Sloveniji

LJUBLJANA-MESTO

Po poročilih dopisnikov je bila volivna udeležba v mestu Ljubljana naslednja:

- Vič — 98.88%
- Šiška — 99.2%
- St. Vid — 97.6%
- Moste — 98%
- Center — 95.31%
- Rakovnik — 97.3%
- Ježica — 98.7%

Po doslej znanih podatkih je od volivnih upravičencev mesta Ljubljane glasovalo za listo Ljudski fronte nad 90% volivcev.

LJUBLJANSKO OKROŽJE

- okraj Rakek — 93%
- okraj Ljubljana-okolica — 95%
- okraj Kranj — 95%
- okraj Škofja Loka — 90%
- okraj Kamnik — 92%
- okraj Jesenice — 94%
- okraj Grosuplje — 91%

CELJSKO OKROŽJE

- Povprečna udeležba — 91%
- okraj Gornji grad — 91%
- okraj Smarje pri Jelšah — 83%
- okraj Konjice — 90%
- okraj Sočanje — 94%
- okraj Trbovlje — 94%
- Celje-mesto 92%

MARIBORSKO OKROŽJE

Ker še nismo prejeli iz mariborskega okrožja najnovejših rezultatov, objavljamo podatke, ki so nam bili sporočeni do 17. v nedeljo:

Do 17. ure popoldne so nam bili sporočeni naslednji rezultati: Okraj Maribor-mesto: volivna udeležba 85%, okraj Maribor-desni breg 77%, okraj Prevalje 81.5%, okraj Radgona 65%, okraj Gornja Lendava 65%. Volivnih rezultatov še nismo dobili iz okrajev: Maribor-levi breg, Ptuj, Muska Sobota in Ljutomer.

NOVOMEŠKO OKROŽJE

- okraj Črnomelj — 92%
- okraj Trebnje — 77.9%
- okraj Krško — 86%
- okraj Kočevje: 7 vasi 100% 5 vasi 99%
- ostale vasi povpr. okrog 90%
- Kočevje-mesto — 98.5%

★

Pripombe k poročilom o dosedanjih rezultatih iz Slovenije

Vsi rezultati so še zelo nepopolni. V vsej Sloveniji je včeraj močno deževalo in snežilo. Po nekaterih krajih Stajerske je zapadlo do 1 meter snega. Slabo vreme je zelo otežilo prometne in telefonske zveze. Tudi zaradi visokega snega so v mnogih krajih prihajali volivci na volišče šele v poznih popoldanskih urah.

Dan volitev v Beogradu

Beograd, 11. novembra. Danes so prebivalci in prebivalke Beograda svečano in dostojanstveno izvršili svojo državljansko dolžnost. Prvikrat v zgodovini naših narodov so Beograjčani in Beograjkance prvič v svojem življenju brez terorja, policije in orožnikov svobodno volili svoje prave zastopnike. Na niti enem samem volišču ni bil zaznamovan niti najmanjši incident. Volivci so dostojanstveno in disciplinirano prihajali na volišče in volili. Že okoli 6. ure zjutraj so se volivci zbirali pred volišči in čakali, da se ob 7. uri odprejo vrata volišča. Može in žene, starci in starke, mladinci in mladinke ter borci so stali v skupinah ves dan pred volišči. Ob sviranju harmonike in ob pesmi je ljudstvo plesalo kolo pred volišči in neprestano manifestiralo maršalu Titu. Ljudski fronti, ljudski oblasti in demokratični federativni republiki Jugoslaviji. Skupine volivcev, meščanov in borcev so prihajale na volišča z zastavami, slikami maršala Tita in gesli z volivnimi napismi: »Za Tita, za republiko!«, »Glasujemo za ono, za kar smo se bojevali!«, »Glasujemo za srečno bodočnost naših narodov!«, »Glasujemo za listo Ljudske fronte, za demokratično republiko!«, »S Titom v vojni, s Titom v miru!« itd.

Beograd, 11. novembra. Danes so prebivalci in prebivalke Beograda svečano in dostojanstveno izvršili svojo državljansko dolžnost. Prvikrat v zgodovini naših narodov so Beograjčani in Beograjkance prvič v svojem življenju brez terorja, policije in orožnikov svobodno volili svoje prave zastopnike. Na niti enem samem volišču ni bil zaznamovan niti najmanjši incident. Volivci so dostojanstveno in disciplinirano prihajali na volišče in volili. Že okoli 6. ure zjutraj so se volivci zbirali pred volišči in čakali, da se ob 7. uri odprejo vrata volišča. Može in žene, starci in starke, mladinci in mladinke ter borci so stali v skupinah ves dan pred volišči. Ob sviranju harmonike in ob pesmi je ljudstvo plesalo kolo pred volišči in neprestano manifestiralo maršalu Titu. Ljudski fronti, ljudski oblasti in demokratični federativni republiki Jugoslaviji. Skupine volivcev, meščanov in borcev so prihajale na volišča z zastavami, slikami maršala Tita in gesli z volivnimi napismi: »Za Tita, za republiko!«, »Glasujemo za ono, za kar smo se bojevali!«, »Glasujemo za srečno bodočnost naših narodov!«, »Glasujemo za listo Ljudske fronte, za demokratično republiko!«, »S Titom v vojni, s Titom v miru!« itd.

Na volišču številka 12 v VII. rajonu je volil predsednik Začasne narodne skupščine dr. Ivan Ribar.

Na volišču št. 2 v Tolstojevi ulici so med drugimi volili: podpredsednik Začasne narodne skupščine Moša Pijade, minister za finance vladne generalni poročnik Sreten Zujović, predsednik Narodne vlade Srbije dr. Blagoje Nešković, generalni major Maslavić in polkovnik Pemežić.

Na volišču na bulvarju Aleksandra Karadjordjevića št. 61 je med drugimi volil generalni tajnik vladne Mitar Bakić, na volišču v Rumunski ulici št. 6 pa so volili ministar za Črno goro Milovan Djilas, ministar za rudarstvo vladne vlade Bane Andrejev, načelnik generalnega štaba Jugoslovanske armade Koča Popović, ministar za prosveto Narodne vlade Srbije Mitra Mitrović-Djilas in književnik Radovan Zogović.

Ob priliki glasovanja volivcev v Beogradu je prišlo do mnogo gniljivih prizorov. Starci in starke, slepci, težki invalidi in bolniki z visoko vročino so prihajali osebno na volišča in izvršili svojo rodoljubno dolžnost. Člani njihovih družin, prijatelji in sosedje so jih na rokah prinesli do volišča. Tako je hotel osebno glasovati tudi ranjenec iz narodno osvobodilne vojne, ki je bil brez noge. Ponudili so mu pomoč ter mu razložili, da lahko pooblasti drugega, da glasuje namesto njega. On pa je to odbil ter sta ga dva tovariša nosila od skrinjice do skrinjice. Deklino-invalida sta pripeljali na njeno zahtevo dve njeni tovarišici iz boja. Na volišču je pooblastila svojo tovarišico-invalida, da glasuje namesto nje. Slep stavec v 85. letu starosti je prišel na volišče tipajoč. Skupina težkih invalidov je prišla na volišče s kamionom. Nosili so zastave, slike maršala Tita in transparente z volivnimi gesli. Na volišče je prišla starica, stara preko 80 let, popolnoma gluha. Na volišče je prišla tudi vdova pokojnega skladatelja Steve Mokranjca. Naše žene, četudi so glasovale prvič, so bile zelo disciplinirane. Žene so bile na voliščih že nekaj časa pred začetkom glasovanja. Mladina je isto tako zavedno in disziplinirano v vseh krajih Beograda vršila svojo volivno dolžnost.

Beograd, 11. novembra: Po najnovejših poročilih je volilo v Črni gori v Podgorici 100%, v srezu Podgorici 98%, v mestu Baru 99%. V vsej Črni gori je volilo 94%.

Rodni kraj čestita maršalu Titu

Volivni odbor vasi Kumrovec je poslal maršalu Titu sledečo brzojavko: »Radosni in ponosnega srca ti sporočamo, dragi naš maršal in tovariš Tito, da je Tvoj rodni kraj 100% volil na današnjih volitvah 11. t. m., na največji

praznik Enotne fronte, na čelu katere si Ti. Ob tej priliki Ti pošiljamo pozdrave in bomo šli s Teboj po poti, ki nas vodi k srečni bodočnosti. Zivela Enotna fronta Jugoslavije! Zivel nosilec liste Enotne fronte maršal Titok

Rudarji senjskega rudnika čestitajo maršalu Titu

Ravnokar smo prejeli brzojavko senjskega rudnika: Rudarji senjskega rudnika — Ravna reka so volili 100% in so tako odgovorili, da stoje v prvih

vrstah v obnovi in da so za obstoj nove demokratične federativne Jugoslavije in dali s tem odgovor domači in mednarodni reakciji.

★ ★ ★

Prvo poročilo o volitvah v Jugoslaviji

London, 11. nov. (Reuter) (Beograd: Beograjski radio je danes, v nedeljo zvečer namesto glavnih večernih novic oddal govor svojega uradnega komentatorja Mihajla Petrovića, ki je dejal: »Jugoslovansko ljudstvo je danes glasovalo in glasovalo je za Jugoslavijo. Vsi so prišli k volivnim skrinjicam, dočim je kraj s svojimi generali in drugimi pristaji še vedno v tujini. Tisti, ki so bili proti nam in zanje, se niso drznili priti k skrinjicam. Zaman so bile vse spomence, ki so objubljale spletke londonske begunske klike. 11. november je prišel, in zgodilo se ni nič, kar so napovedovali naši sovražniki. Jugoslavija noče niti poslušati, kaj govore v tujini: Jugoslavija zdaj vstaja in ko se bo konec tega meseca sestala novo izvoljena ustavodajna skupščina, bo ustvarila novo državo Jugoslavijo, ki bo imela odličnejši mednarodni položaj kot kdaj koli poprej, ustvarila bo zares svobodno, demokratično in srečno državo.«

Beograjski radio je sporočil, da je glasovanje zdaj končano in da zbirajo volivne skrinjice. Rezultati do 17. ure kažejo veliko volivno udeležbo, ki nima od 88 do 100 odstotkov. Do 17. ure je bilo oddanih na Rabu, Pagu in drugih otokih pred jugoslovansko obalo 95% vseh možnih glasov, v Sarajevu 92%, v Ljubljani 97%, v Vojvodini pa 85%. Volivna udeležba v Črni gori je znašala 94%, v Podgorici 100% in v Baru 99%. Prvi kraj, kjer je bilo že ob 11. uri popoldne oddanih 100% glasov, je bila rojstna vasa maršala Tita, Kumrovec.

Reuter dostavlja: Ker se opozicija ni udeležila volitev, je bil vsak danes oddani glas za Tita in njegovo vlado.

Volivni rezultati iz ostalih delov Jugoslavije

Srbija

Nepopolna poročila, ki smo jih sprejemali po radiu, poročajo o sledečih volivnih rezultatih:

Kruševac mesto do 13. ure 82%, Uziče do 16. ure 95%. Mladenovac mesto do 16. ure 95%, Mladenovac okraj do 16. ure 80%, Jagodina do 13. ure 80%, Niš okraj do 13. ure 79%, Ražan do 13. ure 82%, Caribrod do 13. ure 70%, Novi Pazar do 14. ure 99%, Jenica 98% in Nova Varoš 100%.

Beograd: Beograd mesto med 16. in 17. uro I. rajon 91%, IV. rajon 88%, V. rajon 94%, VI. rajon 88.60%, VII. rajon 84.90%.

Makedonija

Znani rezultati so: Valjevo 100%, Sv. Nikolaj 100%, Vales 100%, Tetovo 100%, Kavadar 100%, Štip mesto do 14. ure 99%, Štip okraj 100%, Strumica do 18.30 ure 98%, Prilep do 17.30 ure 99%, Kratovo do 15. ure 83%, Rejtan do 16. ure 84%, Skopje I. okraj do 18. ure 91%, II. okraj 87%, Kumanovo do 18. ure 97%.

Črna gora

Po najnovejših poročilih je volilo v Črni gori: v Podgorici 100%, v srezu Podgorici 98%, v mestu Baru 99%. V vsej Črni gori je volilo po nepopolnih vesteh 94%.

Hrvaška

Petrijna do 15. ure 90%, Novi do 15. ure 97%, Kumrovec do 11. ure 100%, okraj Banja do 14. ure 85%, okraj Hrvaško Primorje do 14. ure 80%, Sušak mesto do 17. ure 94%, Sušak okraj do 17. ure 95%, Senj mesto in okraj do 15. ure 86%, Pad do 17. ure 85%, Bjelovar mesto do 17. ure 85%, Dasevica do 17. ure 90%, Koprivnica mesto do 14. ure 82%, Županja do 17. ure 79.50%, Rab do 17. ure 98%, Split 96%, Korčula okraj do 12. ure 95.7%, Vodice okraj do 17. ure 100%.

Zagreb: Volivni rezultati znani do 14. ure po rajonih so naslednji: I. rajon 86.30%, II. rajon 88.39%, III. rajon 96.42%, IV. rajon 88.83%, V. rajon 88.70%.

Bosna in Hercegovina

Do 12 ure so bili znani naslednji rezultati: Mostar 62%, Široki breg 60%, Bosanska Gradiška 100%. Rezultati znani do 14. ure: Tuzla 98%, Brčko okraj okraj 90%. Rezultati znani do 16. ure: Prijavor 90%, Bihać 80%, Banjaluka 90%, Carski most 84%, Travnik 90%, Bitelj 90%. Ob 18. uri je v Zenici glasovalo 88% in v Sarajevu 90%.

Vojvodina

Petrovgrad do 4. ure popoldne 83.5%, Pančevo do 13. ure 80%, Kikinda mesto in srez do 15. ure 81%, Vršac do 13. ure 80%, Petrovgrad okraj do 16. ure 84%, Novi Bečej do 15. ure 79%, Novi Knjaževac do 15. ure 81%, Srbske Crnje do 15. ure 88%, Jaša do 15. ure 72%, Sremska Mitrovica do 16. ure 91%, Novi Sad do 16. ure 85%, Sombor do 17. ure 88%, Sombor srez (I. okraj) 62%, (II. okraj) 74%, Apatin 92%

Tako so potekale volitve po Sloveniji

(Telefonska poročila)

Po vsej Sloveniji se je ljudstvo svečano pripravilo na volitve in že v najzgodnejših urah so ljudje trumoma prihajali prihajati na volišča. Nekaj najboljših rezultatov kaže, kako je udeležba potekala dopoldne in v prvih popoldnih urah. Nekaj lepih rezultatov iz ljubljanske okolice:

Do 17. ure popoldne so dosegla posamezna volišča naslednje rezultate: Vrhnika 93.5%, Vače 90%, Crnuče 100%, Tacen 96%, Lavrica 98%, Skarjučna 94%, Gameljne 97%, Smartno ob Savi 97%. Ker močno sneži, iz hribovskih vasi še ni poročil ob tej uri.

Okraj Jesenice je imel ob 17. uri 90% volivno udeležbo, okraj Škofja Loka pa ob 16.30 — 80% volivno udeležbo. V okraju Škofja Loka so ljudje kljub slabemu vremenu prihajali v trumah iz gorskih vasi na volišče. V Puštalu so prišli na volišče tudi stari ljudje s palicami, da prvič v svojem življenju svobodno volijo. Partizanka Hribernikova iz Puštala, ki je bila maja t. l. ranjena, je vstala iz postelje in šla na volišče.

V Školji Loki sami je do 12.45 na volišču I. volilo 71%, na volišču II. 87%, na volišču III. 77% in na volišču IV. 78%. Mesto je bilo okrašeno s cvetjem, zelenjem in zastavami.

V Zetini je do 12.45 volilo 85% volivcev. Veliko navdušenja je pokazala Srednja vas pri Bohinju, v kateri je že ob 14.30 volilo 100% volivcev. Do istega časa je volilo v Kropi 95%, v Kamni gorici 98%, v Mengšu 95%. Ob 15. uri pa so v Mengšu volili že vsi volivni upravičenci. V Sostru so ob 12.45 volili vsi razen treh.

V okraju Rakek je dosegla najboljši rezultat Gorenja vas, v kateri so dopoldne do 11. ure volili vsi upravičenci. V revni in požgani vasi Babno polje je do 9. ure zjutraj volilo 45%.

Volišče v Vevčah je doseglo ob 14.30 80%, v Zalogu ob 15. uri 86%, v Zgorjemem Kašlju 96%, v Sp. Kašlju 90%.

Svečano je izvedlo volitve tudi novomeško okrožje. V Koprivniku, okraj Kočevje, je bila do 12.20 udeležba 100%. Prav tako je bila lepa udeležba v krškem okraju. Do 13. ure je v Goreski vasi volilo 80%, v Logu 85%, v Sevnici 80.2%, v Brezjah 84.5% in v Brežicah 88.5% volivnih upravičencev.

Na Stajerskem se je po mestih, vaseh in po goricah razlegala vesela pesem ljudi, ki so prvič v življenju svobodno volili in ki so lahko povedali to, kar so že dolgo želeli. Na Pohorju je zapadel že sneg in ponekod sega prav do kolen. Vse to ni motilo ljudi, da ne bi opravili svoje državljanske dolžnosti. Lepe volivne rezultate v mariborskem okrožju ima vas Gornja Radgona, v kateri je do pol 12. ure volilo 95%. Ob 15. uri je volilo v Radvanjah 80%, v Murski Soboti 80%, v Guštanju 96%, v Mariboru 70%, v Ljutomeru 98%, v Prevaljah 92%, v Drenovljah pa je glasovalo 100% volivcev.

Celjsko okrožje, ki je po prvi osvoboditvi iz borbe v Savinjski dolini v letu 1944 enodušno pokazalo svojo neomajno vdanost Osvobodilni fronti, se je tudi pri včerajšnjih volitvah izredno izkazalo. Že ob 11. uri je v Topolšiči volilo 70%, v Sočanju 62%, v hribovitih Belih Vodah 53%, prav tako je že ob 11. uri dopoldne nad 50% volivnih udeležencev glasovalo v Liščah, Bregu, Babnem, Dolgem polju, Vitanjih, Ljubnici, Gabrju, v Lopati pa ob tej uri celo že 100%. Partizanski kraji kot so okoli Gornjega grada, Brezki, Vitanj, Ljubnice, Pake, Loč, Sv. Kunigunde itd., so že okoli polдне prednjajčili z nad 50% udeležbo. Poročila ob 15. uri popoldne pa pravijo, da je v

samem Celju tedaj glasovalo že blizu 60%, prav tako tudi v okraju Konjice, dočim je ob 15. uri popoldne bila volivna udeležba v Gornjem gradu 64%, v Konjicah 52% in v Trbovljah celo že 79%.

Lepa volivna udeležba v novomeškem okrožju:

V okraju Kočevje je bila ob 15. uri povprečna volivna udeležba 73%, v okraju Trebnje ob 17. uri 62.5%, ob 15. uri pa je v črnomeljskem okraju doseglo 100% volivno udeležbo več krajev: Pristonek, Tribuše, Kot pri Semčju in Slamna vas.

V okraju Jesenice so dosegli že ob 15. uri: Srednja vas pri Bohinju 100% udeležbo, Kropa 95%, Kamna gorica 93%. Mesto Jesenice je imelo ob 17. uri 91%.

V okraju Kamnik so dosegli 100% udeležbo do 17. ure že Mengoš, Trzin, Duplica, Stranje, Smarča in tri volišča v mestu Kamnik. Mengoš je bil kraj, ki je v ljubljanskem okrožju prvi dosegel 100% in tako zmagal v tekmovalnosti za čim večjo volivno udeležbo in za čim hitrejšo izvršitev volitev. Po volitvah se je razvila povorka, na kateri je sodelovalo nad 1000 ljudi.

V okraju Škofja Loka je prva dosegla 100% Gorenja vas in sicer že ob 15. uri. Na Vrhniki je nekaj volišč doseglo 100% udeležbo.

V okraju Rakek je bila v Babnem polju že ob 9. uri zjutraj ob največjem snegu volivna udeležba 45%, pri Sv. Trojici pri Vrhniki pa istočasno že 55%.

V okraju Kranj je mesto Kranj ob 17. uri doseglo 95%.

V okraju Ljubljana okolica je Sostro pri Ljubljani že ob 14. uri doseglo skoraj 100%. Le še trije volivni upravičenci niso volili.

Predvečer volitev v Ljubljani

Na večer pred volitvami je bilo vse prebivalstvo Ljubljane na okraških ulicah. Dolge povorke so se vile mimo Prešernovega spomenika, potem po Miklošičevi, Tavčarjevi ulici, nato po Gospodarski cesti, nakar so krenile po Bleiweisovi cesti v Erjavčevu ulico. Kot močna svetleča reka so se stekale na Kongresni trg. Tisoče bakel je žarelo v noč, pisani lampijončki z barvnimi zastavami in žarečimi napismi. Vzkliki 11. novembra, Titu, Ljudski fronti so odmevali po vsej Ljubljani. Sredi povorke je nekdo vzkliknil: »Kam gremo jutri, Ljubljaničani?« »Na volitve!« je zadonelo v odgovor. »Koga bomo volili?« »Tito! Tito je naš, mi smo Titovi! Tito je naš, mi smo Titovi!...«

Sredi povorke so korakali železničarji s prižganimi železniškimi svetilkami. Pred njimi se je majal širok napis: »Samo Ljudska fronta je zmožna ustvariti našim narodom lepše življenje!« Strje veliki lampijoni so žareli pred napisom v štirih črkah »TITO«. Čudovite stvari si videl v povorki: Lampijone kot rdeče peterokrake zvezde, jezdece v narodnih nošah z jugoslovanskimi in slovenskimi zastavami, napise vseh barv in vseh velikosti, avtomobile zavite v zelenje in zastave s slikami Tita, vozove - lojtnike, okrašene in polne vzklikajočih ljudi. Ko si vprašal staro kmetico v narodni noši, ki je na vozu držala zastavo, od kod je, je odgovorila začudena: »Ne veš? Iz Vodmata, iz tistega Vodmata, ki bo Tita volile!«

Nekaterim se je zdelo, da je za predvečer velikoga praznika premalom, če imajo samo eno baklo v rokah. Mnogi so nosili kar dve bakli in še lampijon. Povsod klic, pesem, vreskanje! Na vozu z napisom »Moja mama bo Tita volile!« stoji majhen fantek. Gleda nazaj po svetli, početi povorki in z rokami nehoti dirgira. »Gremo na volitve, gremo na volitve! Gremo voliti Tita!«, odmeva pesem, ki jo kar gredo ljudje sami obračajo po znani partizanski pesmi.

Kongresni trg. Povorke naše vojske, mladine, žena, mož se zlivajo tja. Godba igra. Iz tisočih grl doni: »Hej brigade hitite...« Na lesen oder, ki je ves v venci in zahtavah se pne mladina. Ves obkoljen od nje govori partizan: »Ljudje! Tovariši! Voliti gremo jutri! Veselite se! Izvolili bomo Tita, našega Tita! Množica vzklika, zastave vihrajo, z napisi zamahujejo nad glavami. Cesa takega še ni doživela Ljubljana.

»Mi vstajamo...« poje pevski zbor. A to kmalu ni več samo zbor, pesem se prelije v močnen vzklik vsega ljudstva: »Mi vstajamo in vas je strah!«

»Tovariši! Tovariši!« Ostanite na trgu! Godba nam bo igrala!« Slovenci, Srbi, Hrvati, Črnogorci, Bosanci, vojska, civilni, vsi plešejo kolo. »Vodil nas je ves čas dragi Tito!«, poje navdušeno ljudstvo. »V nove dni brez noči, naprej!« Godba se skoraj ne sliši. Sredi kroga sedi jezdec na konju z veliko jugoslovansko zastavo. Drugo kolo vodi pesalec okoli devetih tovarišev, ki sestavljajo s posameznimi črkami, ki jih imajo na drogovih, velik napis: »REPUBLIKA«. Sklenjenih rok prepevajo: »Republiko mi hočemo, zanjo smo se bili!« Sredi trga igrajo črnogorski narodni ples. Partizan Črnogorec vodi sredi kroga Slovenko: »Bratje smo! Titovi smo!«

Komaj preneha ena pesem, zakipi druga: utilne godba, zapoje harmonika. Užigajo se rakete, nad tisočimi glavami se razpršijo v snop žarečih zvezd. »Kako je lep!« govori silovita žena: »Kaj takega še nisem videla!«

Ljubljana odmeva od vzklikov in petja, ko se ljudje razhajajo. Zvezde, pripete na oknih, sredi ulic na drogovih in stolpih, žare od luči.

Ljubljana je kot ena sama ogromna luč, kot ena sama vihrajoča zastava. Vsa Ljubljana živi v pričakovanju velikega jutrišnjega dne: »Jutri bomo volili!«

Kranj in okolica sta največ volila dopoldne

V Kranju so bile na predvečer volitev nepopisno navdušene manifestacije za Titovo republiko Jugoslavijo. Še nikoli ni bilo mesto tako okrašeno s cvetjem, zelenjem in zastavami. Ob šestih zvečer so se z vseh ulic strinile skupine v dolgo povorko in z baklami, transparenti in zastavami v rokah so ljudje korakali na trg pred Narodnim domom. Tu so se priključile godbe in nove skupine delavcev in nameščencev. Skupaj so odšli čez glavni trg, čez Savski most in proti Stražiču. Na vrhu klanca so zakurili velik kres in vsepovsod po okoljskih gričih so zagoreli novi kresovi in številne rakete so osvetlevala nebo. Pozno v noč so se v mestu nadaljevale manifestacije.

Tudi vse bližnje vasi so bile okrašene kot še nikoli. Povsod so postavljali mlaji, zvečer so ljudje zažigali kresove

ter s petjem in godbo proslavljali veliki dan. Veličastne manifestacije so bile v Trzinu.

Potem je prišel 11. november. Ze v zgodnjih jutranjih urah so se kljub slabemu vremenu zbrali volivci na zbirališčih, da skupno odkorakajo na volitve. Kranjski delavci so z godbami na čelu korakali skozi mesto in vzklikali maršalu Titu, republiko in veliki zaveznici Sovjetski zvezi. Vse je bilo enako navdušeno, stare žene niso prave nič zadržale za mladino. Kmetje, ki so prihajali iz okolice niso spravevali nič drugega, kakor to, kje je skrinjica Osobodilne fronte, češ da jih drugo ne zanima. Velika večina volivnih upravičencev je opravila svojo dolžnost že dopoldne. Tudi iz okolice so prišle vesti, da so bili opoldne le še redki, ki na bi volili.

Maribor voli

Dnevi pred 11. novembrom so bili v Mariboru najlepši izraz enotnosti in povezanosti našega ljudstva z Osobodilno fronto. Vse mesto je sodelovalo pri pripravah za okrasitev cest, izložb in oken mariborskih hiš. Iz mesta, ki je v veliki meri porušeno, je hotelo prebivalstvo ustvariti prekrasen vrt — za praznik zmage nad reakcijo, za dan, ki naj potrdi našo moč in odloči o naši bodočnosti.

Ko smo krasili mesto za naš dan, ki naj pokaže vsemu svetu, tudi našim sovražnikom, moč Osobodilne fronte, je iz vsakega kottčka vela iznajdljivost svobodnega ljudstva. Izložbe podjetij so se spremenile v simbolično sliko naše zavednosti, v majhno okno je čevjar postavil Titovo sliko, je obdal z zastavicami in peterokrakimi zvezdami ter z okorno roko napisal na lepenco: mi smo Titovi. Iz oken na pol porušene hiše, kjer nihče ne stanuje, vihra zastava s Titovo zvezdo. Tudi ruševine danes ne smejo biti mrtev, saj se bodo na njihovem mestu kmalu dvigale nove stavbe — delo svobodnih ljudi. Z mestom so uspešno tekmovala tovarne, po predmestjih. Delavci so v prostem času krasili tovarne z zelenjem in napeljevali žice, da bo zvečer žarelo tisoč žarnic in potrdilo zmago Osobodilne fronte.

Na predvečer Osobodilnega dne je Maribor pohitel na ulice. Desettisoči bakel, vzklikanje Titu in bratski Sovjetski zvezi, prešerna razigranost ljudskih množic, vse to je bila močnoga manifestacija ljudstva, ki se zaveda, da si bo srečno življenje lahko zgradilo samo v svobodni domovini — v Zvezi ljudskih republik Jugoslavije.

Večer pred volitvami v Celju

Vse mesto je bilo na predvečer volitev bajno razsvetljeno, z vseh hiš in

oken so visele zastave, venci cvetja in smrečja. Po ulicah so se zbirali ljudje, najprej v posamezne grupe in skupine, nato pa se je vsa množica strnila v velik sprevod, ki je korakal skozi mesto in vzklikal maršalu Titu.

Mladina se je pripeljala na okrašenih vozovih s harmonikami, vojska pa je prikoralaka iz vojašnice in pela po ulicah. Disciplinarni nastop mladih borcev je navdušene množice še povečal. Vzkliki maršalu Titu, generalisimu Stalinu in naši Jugoslovanski armadi so neprenehoma doneli po ulicah.

Po sprevodu se je ljudstvo zbralo na Titovem trgu, kjer je godba igrala kolo. Celjani so plesali skupno z brati Srbi in Hrvati. Ljudsko veselje je trajalo še dolgo v noč.

V Trbovljah

V rudarskem mestu Trbovljah in tudi po okoljskih vaseh ni bilo hiše, ki ne bi bila okrašena z zastavami, cvetjem, zelenjem in napismi. S pesmijo na ustih so krasili rudarji ves den svoje domove. Najlepše pa je bilo zvečer, ko so iz bližnjih vasi prišli kmetje ter skupno z delavci korakali skozi Trbovlje. Vzklikali so maršalu Titu, Ljudski fronti, zvezi delavcev in kmetov in naši armadi. Rudarska godba je igrala partizanske in narodne pesmi. Množica je navdušeno prepevala. Po vseh okoljskih hribih so gorieli močnogi kresovi, ki so sporočali vsem bratom daleč in blizu, da se Trbovlje nad vse veseli dneva zmage — 11. novembra.

Litija stopa slovesno na volitve

Litija, ki je smoti še enkrat z manifestacijami utrdila svoje enoglasno zahtevo po republiko, stopa danes slovesno na volitve. Peš in na vozovih se zbira ljudstvo, da izpolni svojo državljansko dolžnost in pravico. To niso volitve, kakršnih se spominjamo iz starih časov, na obrazih volivcev ni nekdanih strankarskih strasti in sovraštva, na obrazih je danes praznično razpoloženje, mir in slovesnost. Ljudstvo se je že zdavnaj odločilo. Danes potrjuje samo to svojo odločitev. Stopi pred postaršnega kmeta in ga vpraša: »Koga boste volili?« »Tistega, ki nam bo zagotovil našo zemljo,« je njegov odgovor. Vrsta volivcev je dolga. Delavca iz litijske predilnice se komaj upa vprašati, on pa se namahne in pravi: »Mi smo že od nekdaj glasovali za republiko. Nekdaj s štrajki, v narodno-osvobodilnem boju s puško, danes s kroglico.«

Na voliču, kjer se zbira vojska, pa itak ne prides do izpraševanja. Titovi borci so polni zmagoslavja, predsednik voliča pravi, da so tako ponosni, nek-

teri skoraj skušajo izpustiti skrinjico brez liste, a na njegovo opozorilo vtaknejo desnico tudi v to skrinjico. Za nas borce je pač popolnoma jasno, zakaj se odločamo.

Po Litiji se glase partizanske pesmi, skupine borcev in civilistov korakajo proti voličem. Z živahnim vzklikanjem: »Živel Tito! Za republiko! Dol z reakcijoj!«

Pred voliči še vedno stoje dolge vrste, saj pač ne bo nikogar, ki ne bi prišel in oddal svoj glas za demokracijo nove Titove Jugoslavije.

Slike iz šentvitskih volič

Iz št. Vida prihajajo vsak hip boljša poročila. Na vseh voličih raste volivna udeležba in proti poldnevu je bil ponekod rezultat že preko 80%. Na voliča prihajajo v skupinah pomešani kmetje, delavci, obrtniki in inteligenca, da s svojim glasom za vedno zamažijo usta raznim obrekovalcem in našim sovražnikom. Vasi so lepo okrašene, skoraj na vsaki hiši visi Titova slika in narodne zastave, okrašene z zelenjem. Pred voličem v Guncelju stoji drevo, ki ima v vejah vse polno peterokrakih zvezd. Vsi vaščani so se zelo potrudili, da bi s primerno okrasitvijo povzdignili svoj veliki praznik.

Na voliču na Poljanah je zvedel mlad partizan, 16 let ima in eno leto se je boril, da ni vpisan v volivni imenik, ker opravlja svojo vojaško dolžnost izven domačega kraja. Nestrpno je čakal, kako bodo uredili njegovo stvar. In ko je končno le dobil kroglico, se je široko nasmejal. »Zato smo se pa borili,« je rekel in odšel. Za njim je prišla na vrsto mamica, ki je pripeljala s seboj svojega sinčka. Mali je napeto poslušal, kam bo mamica vrgla kroglico. Ker ni nič slišal, je vprašal: »Mamica, si Tita?« Mamica se je sklonila k njemu, priklimala in mu nekaj pripetala na uho. Veselo se je zasmejal in pomahal z zastavico, ki jo je držal v roki. Pred vrati je starček trepetal od mraza. »Vas hudo zebe?« so ga vprašali. Skoraj ga imel 90 let, pa je rekel: »Danes se pa hočem potruditi, bom že potrpel, čeprav je slabo vreme.« Saj več kar povedati ne more, ves je v pričakovanju in pogumno se je zravnal, kot da noče, da ga pomiljujejo.

Ob devetih zjutraj so prišli na voliče v Vižmarje prebivalci iz vasi Brod. Prve so stopile na voliče žene s transparentom in sliko maršala Tita v roki. Skupno so zapeli himno »Hej Slovanci!« in prva je volila najstarejša žena, stara 79 let. Čez pol ure so prišli na voliče vojaki. Vzklikali so maršalu Titu in republiko. Preden so stopili v sobo, so zaplesali narodno kolo.

Na voliču 41 v Dolnicah je prišla ob desetih uri tovarišica Belec, po domače Jožovčeva. 82 let je stara in spremljal jo je njen sin duhovnik. »Na stara leta sem vendar dočkala pravico,« da smo tudi žene enakopravne,« je rekla in prosila, naj ji točno razlože volivni postopek. Takoj za njo je prišla na vrsto 88 letna Kajžaričkova mama. »Moje ime najbrž nimate v imeniku, ko sem pa že tako stara,« je boječe vprašala. Ko so ji povedali, da je tudi ona vpisana, se ji je obraz razlezel v zadovoljen nasmeš. Ob pol enajstih je volila tovarišica Babnik, po domače Šubelnova mama. Pri skrinjici je glasno rekla: »Danes sem srečna, da lahko potrdim in volim to, za kar je moj sin daroval svoje življenje.« Stari Kovačev oče je s težavo prišel. Pomanjkanje v pretekli vojni mu je nakopalo hudo bolezen. Toda svoji hčeri je rekel: »Samo volil bi se rad, potem pa lahko umrem.« In sta skupaj prišla.

Od vsepovsod prihajajo mnogo takih zanimivih poročil. Ljudje se gnetejo pred voliči, da bodo čimprej opravili svojo dolžnost, da bodo lahko s ponosom rekli: »V št. Vidu in okolici smo se dobro odrezali.«

Naša vojska voli

Vojska, tista vojska, ki se je tako odločno borila za naše pravice, za novo, ljudsko oblast, naša vojska, ki je nedeljivi in najzaslužnejši del naših narodov, najtrdnjša garancija nove Jugoslavije, danes voli. Naša vojska, ki nam je priborila pravico, da lahko danes svobodno izbiramo predstavnike za zvezno skupščino in dom narodov, ki je prelivala kri za našo svobodo, danes še enkrat potrjuje, da hoče živeti in se boriti za dokončno dograditev naše nove države, da hoče nadaljevati svojo zmagoslavno pot pod vodstvom maršala Tita, da hoče živeti in delati v republiko Jugoslaviji.

Danes dopoldne so prihajali borci na voliče s pesmijo in vzklikanjem. Na voliču na Taboru so prikoralake čete druga za drugo. Pred vsako je jezdit borec z Jugoslovansko zastavo, ki je ponosno vihrala v vetru. Ker niso mogli vsi naenkrat na voliče, so pred voličem tačas ko so drugi volili, ostali plesali kolo. Ko so prvi izvršili svojo državljansko dolžnost, so tiste, ki so za njimi odšli na voliče, v kolu zamenjali. Tako so plesali in vzklikali Titu pred voličem, dokler niso glasovali vsi. Lepo po vrsti so hodili naši borci voliti. Komisar vsake čete je predložil spisek svoje čete volivni komisiji. Nato pa so borci s kroglicami hodili k skrinjicam in oddajali glasove.

Tudi drugod, koder so borci volili, so prepevali in vzklikali. Nekateri so pred skrinjico maršala Tita salutirali in mu še tako izkazali predanost in zvestobo. Ob skrinjici brez liste so vzklikali: »E, sad ste svršili! ali!« Ovo ne valja ništa!«

Na nekem voliču, kjer so tudi plesali kolo, jim je z okna nasprotne hiše vzklikal fantek štirih let: »Živel maršal Tito!« borci so vzklikali za njim in mahali fantku na okno.

Tako so tudi borci izvršili svojo dolžnost. Nasmejanih obrazov so odhajali in pesem je donela po cestah, koder so hodili.

Iz Bežigrada

Železničarska godba je zaigrala budnico, toda ljudje so že pokonci. Pred voliči v bežigradski šoli stoje že gruča in po cestah prihajajo nove skupine. Ljudje nameščajo na okna radijske aparate in tisti iz zadnje Fondove hiše odmeva prav do zidov šole. Konec Staničeve ulice je velika tabla z lepimi Cankarjevimi besedami. Še ob 11 ponoči sta prišli dve mladinki in popravljali zelenje okrog napisu, ki ga je veter zrahljal. Ob gramozni jami je Staničeva ulica vsa prepedena z zastavicami, napisi in lampijoni, ki so razpeti na vrvi preko telefonskih drogov. Bežigrad tekmuje s Šiško in so se v vsaki hiši potrudili, da bo pri njih čim boljše. Zato tudi hite na voliča že navsezgodaj. Cilka Ravnikarjeva pripoveduje, da se ne spominja, če je že kdaj s takimi svečanimi občutki vstala. »Zdelo se mi je, da sije sonce,« pravi, »in še opazila nisem, da dežuje.« — Med dež se mešajo prve smezginke in nad harmonikarjem, ki prihaja s skupino po Vodovodni cesti, tišče dva dežnika. Mladinci popravljajo zastavice, ki jih je namočil dež.

Stražar pred 3. voličem drugega volivnega okraja komaj odgovarja neštetim vprašanjem. »Tovariši, ura še ni sedem, še pol ure bomo čakali.« Gneča se veča, najbolj pridne so bile žene. Resnih obrazov se menijo. Druga drugi razlagajo postopek pri volitvah in eni je žal, da nima s seboj časopisa, kjer je bilo vse s slikami razloženo. Sedem. Vrata voliča se odpro, prvi voli stražar, za njim tovarišica iz Staničeve ulice. Nestrpno čaka kroglico, ki ji jo da v roko predsednik. Tovarišica jo stisne v roko in nehoti ji oči uidejo na skrinjico, kjer piše: Nosilec zvezne liste maršal Tito. Kandidat: Edvard Kardelj. Krepko stisne kroglico, ki naj pade še topla v Titovo skrinjico. Zjad je največji trenutek njenega življenja tu in vsi čutijo z njo vred kaj misli, kaj bo naredila. Vidi se nič in ne sliši kaj je z njeno kroglico, toda ko mora vtakniti roko še v skrinjico brez liste, jo tako hitro izvleče nazaj, kot bi jo vgriznili v prste vsi izdajalci in sovražniki naroda. Na vrsti je star mož, za njim prihajata mož in žena, oba že stara. Držita se za roke, kot se že dolga leta nista. »Ženka, vidiš tista prva skrinjica je najina,« ji reče in ona ga pošlusa, mu priklama in ve, da sama misli isto. Spolnila sta veliko dolžnost, potrdila sta željo hčerke, katere truplo počiva neznano kje v kočevskih gozdovih.

Pri »Foncu« je 11. voliču. Ze pruro se je vrstilo 80 volivcev. Ob 8.45 prihaja v povorki Mariborska ulica, zastave imajo spredaj in tri harmonikarje. Tisti, ki so že pred voličem jih navdušeno sprejmejo z vzkliki: »Živela Mariborska, živele naše volitve.« »Prišli smo za Tita,« jim odgovarjajo prebivalci Mariborske in začno peti ob zvokih harmonik. Od nekod prihiti pionirček in napove: »Čez četrto ur pride Jarnikova ulica, tudi oni imajo harmoniko.«

V gimnaziji so tri voliča. Enkrat

je pred enimi vrati več ljudi, potem pred drugimi. Splet prihaja nova ulica in pred vrati v prtiliču je nova gneča. Nekdo pripoveduje, kaj je bral o spremembi škofa Stepinca v Zaprrešču. Nekaj veselih opomb pade in potem pride pogovor na agrarno reformo. V sobi se ljudje resnih obrazov vrstijo mimo skrinjic. Star črno oblečen mož dobi kroglico, roko vtakne v skrinjico Zvezne liste, skrinjici brez liste pa pokaže figo. Član volivne komisije ga opozori, da tako ne gre. Mož je resen in reče samo: »Nisem mogel drugače.« Tako se je maščeval nad tistimi, ki so mu povzročili toliko gorja.

Do 8.30 je na 14 voličih glasovalo že okrog 100 ljudi. Med njimi je bila tudi bolna žena, ki je prišla oprta na dve palici. Vsi so ji naredili prostor, ko je šla z nasmejanim obrazom mimo čakajočih.

Na voliču 5 je vedno več žen. Tovarišica Marija Vernikova iz Hranilniške 10 je že stara in slabo vidi. »Samo to mi povejte, katera skrinjica je Titova, potem bom že sama vedela vse ostalo.« Dolgo ima roko v skrinjici in pravi: »Saj ne gre noter.« Mislija je, da mora roko vtakniti vsaj do kolence, da bo kroglica gotovo na pravem mestu. Razlože ji, da kroglica sama zdrkne noter. In ko opravi svojo dolžnost, se veselo nasmeje, malo nerodno ji je, dvakrat se zavrti v sobi in odide.

Ob desetih pride naša vojska, zvrstijo se moramo, da ne bodo čakali,« pravijo pred vrati. Mladinka je nerovna in sama pove, da ima tremo kot včasih v šoli. Z mamico je prišla in ji razlaga, kako mora stopiti pred volivno komisijo. Mamica to že vse ve, miri hčerko in ponosna je nanjo in na svojega sina, ki kot partizan voli v Novem mestu.

Znaj vedno bolj gosto sneži. »Zima bo, pa te se ne bojimo več. Saj zdaj volimo take, ki so se pretolkli skozi vse večje težave,« pove mimogrede žena partizanu, ki stoji pred voličem. Dežnik otrse in stopi naprej. »Tu sem zdaj, da bom volila Tita.«

Peričeva in Kržičeva ulica sta prišli skupaj. Hladno je na hodniku, ko čakajo v vrsti. Nihče ne pomisli na to. Tako smo svoj čas čakali na kruh,« pravi nekdo. »Saj tudi zdaj čakamo. Danes pa si bomo priglasovali kruh za vse življenje,« odgovori mož na drugem koncu. »Danes si bomo izglasovali Titov kruh, ki nam bo teknil tako, kakršnega si bomo pridelali.«

»Hej, pustite vendar naprej tovariša, ki stoji tam zadaj. Saj vidite, da komaj stoji,« opozori nekdo od čakajočih. In res mlad tovariš, morda ranjen ali bolan, čaka mirno oprt na palico. Takoj priskočita dva mladince, da bi mu pomagala. »Ne,« se zahvali tovariš. »Tukaj bom stal z drugimi in čakal, da pridem na vrsto.«

Na voliču prihajajo čete naše vojske z zastavami in udarnimi napisi. Ljudje jih navdušeno pozdravljajo. Vzklikom vojakov se pridružijo vzkliki civilnega prebivalstva in skupaj zapoje še nekaj partizanskih.

Ne bo nas več izrabljala reakcija

»Zebe me, spusti me naprej,« prosita stara mamica, »zaradi volitev sem danes vstala iz bolniške postelje.« Dolga vrsta jo prav rada pusti naprej in ko vstopi, se obrne do predsednika: »Razložite mi prosim, še nikoli nisem volila.« Pristopi k Titovi skrinjici in s tresočo roko seže vanjo. Nato pa stopi še k skrinjici brez liste in pravi: »V to skrinjico pa nič rada ne vtakam roke. Jaz sem se že zdavnaj odločila za Titovo Jugoslavijo.« Za njo skupina veselih deklet. Dajanje so. Ko jim hoče predsednik razložiti, kako naj volijo, mu ena kar hitro odvrne: »Me pa že znamo. Smo zasledovali v časopisu vsa navodila.« Nato so z odločnim korakom pristopale druga za drugo k skrinjicam. Gotovo so volile Titovo Jugoslavijo, kajti vedo, da je edino zmaga Ljudske fronte porok za njihovo srečno bodočnost.

Starejši možakar, smetar po poklicu, meni: »Kaj moram res tudi v skrinjico brez liste vtikati roko? Se mi zdi čisto odveč! Jaz bi reakcijo najraje kar s pestjo.« Predsednik mu razloži, da tako zahteva volivni zakon in da s tem koristimo državi, ker nam nihče ne bo mo-

gel očitati, da volitve niso bile tajne. »Ce je tako, potem pa želi, mu odvrne možakar, in stopi k skrinjicam. »Toda jaz mislim, da ni poštenega Ljubljancana, ki ne bi volil Ljudske fronte.«

Pred voličem stoji kopica pionirčkov. »Kaj pa vi delate tukaj?« jih vpraša predsednik. Oni mu pa odvrnejo: »Ali nas kaj potrebujete? Voliti ne smemo, pomagali pa bi vsemo radi.« Silno so bili veseli, ko jih je predsednik razporedil k vratom, da so vsakemu volivcu povedali kako naj pristopi k skrinjicam. S tako vneto so razlagali vsakemu posebej, kakor da je od njih odvisen uspeh volitev.

Hči je pripeljala na voliče svojega očeta, ki ni mogel sam hoditi. Dolgo je ni bil na cesti, danes pa je že navsezgodaj vstal in prignal hčerko, naj se že vendar odpravi. Ni mogel dočakati trenutka, ko bo tudi on lahko dostavil kamenček v stavbo nove Titove Jugoslavije. Ko je stopil z voliča, ga je hčerka vprašala, če ni mogoče pozabiti voliti tudi za Dom narodov. Užaljeno jo je pogledal: »Kaj misliš, da bi kaj takega pozabil?«

Sramotni znak izdaje in propada je danes narod vrgel, kamor spada!

Na volišču v Splošni bolnici

Zunaj počasi naletava sneg. Od nekdaj zvenijo veseli zvoki iz radia: »Kovači smo in naša sila skovala je svobode ključ —.« Po široki cesti se pa proti voliščem pomikajo skupine z zastavami: vojaštvo, borci, oficirji in civilisti. Svečani, srečni so obrazi vseh!

»Druga Tita mi hočemo!« prepevajo vojaki; prvi nosi zastavo, drugi pa velik transparent. »Mi hočemo republiko, za nju smo se borili!«

Pred voliščem splošno bolnišnice že čaka cela vrsta ljudi, v sobi jih je tudi že šest.

Bolnik, starejši mož, pravkar jemlje kroglico v roke. Vstal je s postelje, vso glavo ima obvezano, pa je vendar prišel volit.

»Vse življenje bi mi bilo žal, če bi danes ostal v postelji.«

Mlada tovarišica je na vrsti. »Ali lahko kar pokažem prazno roko, ko bom vrgla kroglico v skrinjico Ljudske fronte?«

»Ne, tovarišica, to pa zaradi tega ne, ker so volitve tajne in svobodne. Tudi v skrinjico brez liste moraš vtakniti stisnjeno pest.«

Mlada nuna prihaja. Tudi ona bo volila! Se nikoli ni v življenju, sedaj pa ima tudi ona volivno pravico. S svečano kretnjo spusti roko v skrinjico s federalno listo.

»Aha, saj res, še sem moram.« In v veliki zadregi vtakne roko še v drugo skrinjico brez liste.

»Sedaj sem pa volila, kajne?« se nasmehne in počasi odhaja.

Še trije volivci čakajo. S ceste slišiš vesel smeh, petje in pesem: »Brigade s hribov so se vsule kakor plaz,« ki jo prepeva nova skupina vojske, ki gre na volišče. Tramvaj, ves okrašen z vencji, zastavami in slikami, privozi z napisom: »Ali ste že volili?« in zopet drugi: »Bratstvo in enotnost sta nas rešila.«

Pred volišče nasproti splošne bolnišnice je pravkar privozil kamion železničarjev v prazničnih uniformah; skoraj vsak ima rdeč cvet v gumbnici. Godbo imajo s seboj.

Vrata v sobo se odprejo in na volišče stopi tovariš Edvard Kardelj.

Trije volivci, ki so še čakali, stopijo na stran in ga hočejo spustiti naprej. Predsednik volivne komisije mu že hoče dati kroglico.

»O, ne, kar naj gre po vrsti. Bom že počakal!« in podpredsednik zvezne vlade se kakor vsi drugi skromno postavi v vrsto ter si obriše naočnike.

Ko pride na vrsto, pokaže svojo legitimacijo, ne da bi ga kdo kaj vprašal, in pravi:

»Edvard Kardelj. Sem v vašem volivnem imeniku, ker sem ležal v tej bolnišnici.«

Bil je blede in še slab od boleznih. Nasmeh mu je zaigral okrog usten, ko je volil, in rahla rdečica se mu je pokazala na licih.

Potem je vesel odšel zopet na ulice polne zastav in razigranih, svečanih, žarečih obrazov.

99 letna Ljubljanka Ana Prijatelj je po opravljeni volitvi presrečna dejala: »Nič zato, če sedaj umrjem; Tito, volila sem te že!«

Na volišču štev. 20 »Union«

Pred voliščem so se že pred pol sedmo uro zbrali številni volivci. Razporežene je edinstveno. Na volišče prihajajo kljub slabemu vremenu z nasmehom na obrazu.

Na volišče je prišla 75 let stara mamica, ki slabo sliši. Srečna je, da lahko prvič voli. Imela je deset otrok; šest jih je še živih. Med okupacijo je bila pri svojem sinu partizanu Janku v Železnikih. Marsikatero borbo je doživela, toda nikoli ni izgubila zaupanja v našo zmago, ne samo zato, ker se je tudi sin boril zanjo, temveč zato, ker je vedela, da je ni pravice in ne končne zmage izven Osvobodilne fronte. Dočakala je obseje: zmago in vrnitev sina. Danes je sin predsednik volivne komisije v Železnikih, oba bosta volila za naše kandidate, kandidate Ljudske fronte.

Skupina, ki čaka, da odda svoj glas, je vedno večja in vedno bolj nestrpna. Med čakajočimi je vrsta partizanov, ki so demobilizirani. Sedaj delajo kot avtomehaniki pri ministrstvu za notranji promet.

Pred volivno komisijo je stopil mlad šestnajstletni partizan iz Lešnice v Srbiji. Bil je kurir pri komandi mesta Lešnice. Z željo, da se izučí za mehanika, je prišel iz Srbije k svoji sestri v Ljubljano in dela sedaj pri avto-obnovi. Srečen je, da lahko kljub mladim letom voli in tako odloča o usodi svoje države in o svoji bodočnosti. Ljubljana mu je zelo všeč in pravi, da se ne bo vrnil poprej v Srbijo, dokler se ne bo izučil svoje obrti. Njegovega očeta so Nemci z leta 1941 odpeljali v ujetništvo. Mladi Djordje z zanimanjem govori v Svaših, ki so mu odpeljali očeta, ko mu je bilo šeje dvanajst let. Požgali so mu dom in tako je on z materjo in tremi mlajšimi bratci postal brezdomec. Dobri ljudje so jih vzeli pod streho. Obseje starejši sestri pa sta partizanki že od leta 1941. Oče jim je pisal iz ujetništva, da se bo kmalu vrnil, zgradili si bodo nov dom in zopet bo lepo pri njih. Zato bo tudi danes volil Ljudsko fronto, ker so to naši ljudje, borci, kot pravi Djordje sam.

Šiška: V povorkah prihajajo na volišča, kot bi šli na svatbo

Ob pol 6. uri zjutraj so že prebivalci Šiške pokonci ter gledajo na ulico, kjer igra godba budnice. Nekaj konj vleče lepo okrašen voz v zastavah, z njega odmevajo harmonika in trobenta, vriskanje in vzkliki Titu in republikli. Ljudje z oken jim mahaajo in vzklikaajo: »Zivel Kardelj! Zivel tovariš Kidrič! Volili bomo Titovo Jugoslavijo!« Obsipali so voz s cvetjem in sami odhajali na volišče.

Mnogo pred 7. uro že so se pred voliščem zbrale dolge vrste volivcev. Ob 7. uri so se vrata odprla in volitve so se pričele.

Na volišču XXVIII Stari Vodmat je bila prva tovarišica Škriba Angela, gospodinja iz Ravnikarjeve ulice, ki je vsakemu zatrjevala: »Spustila bom kroglico za Tita«. V volišču igra radio. Okoli 8. ure se je nabralo že toliko volivcev, da so morali stati zunaj na ulici na naletovajočem snegu. To jih ne plaši. Ob 8.15 jih je volilo od 529 volivnih upravičencev že 88.

Na volišče št. 23 pri Kačiču prihajajo s harmonikami in petjem. Na cesti pleše vojska kolo, pozdravljajo prihajajoče volivce, oni jim pa odgovarjajo, vzklikajo naši vojski, Titu in Stalinu. Na volišče št. XXX. so prikorakale povorke takoj, ko se je napravil dan. Prva je bila Brajčeva ulica. Z zastavo na čelu in s transparenti. V daljavi se je oglašal rog. Povod praznično razporežene. Volivcem se zdi, da so kar prehitro opravili. Na volišče prikorakala povorka iz Aleševčeve ulice. Volišče se vedno bolj polni. Ob pol 9. uri jih je od 523 upravičencev volilo že 100. Pred voliščem št. XXIV stoji dolga vrsta na cesti. Nekateri kar brez dežnikov čakajo v snegu, da pridejo na vrsto ter vzklikajo, da bodo volili le Titovo Jugoslavijo. Že ob 8. uri jih je volilo že 10 odstotkov. — V Šišenski ulici na volišču XXXI jih je ob 8. uri volilo od 606 volivcev že 108.

Donijo zvočniki in radijski aparati, ki so jih prebivalci postavili na okno. Mnogi, ki so že volili, se ustavljajo pod okni in poslušajo poročila, ki jih oddajajo zvočniki. Vse ulice so razgibane in vesele. Vsa govori le o volitvah, o tem, kako je volil in vsi so nestrpni izvedeti rezultate.

Na Viču obhajamo danes najlepši praznik

Kolezija je vsa praznična. Ljudje prihajajo v skupinah na volišče. Najprej so zjutraj volile gospodinje, ki jih dokolndne čaka še mnogo dela. Dekleta prihajajo v narodnih nošah, v gumbnicah so jim pripete rože. — Volivni upravičence je pripeljal svojo ženo in 80-letno mater, ki pa si ni hotela pustiti nič razlagati, kako naj voli, ampak ga je zavrnila, da že sama ve, katera je skrinjica maršala Tita. — K skrinjicam je pristopil 70-letni možakar, ves sključen in siv. Zravnal se je pred volivno komisijo in svoje veliko navdušenje in srečo položil v svoje besede: »Tovariši, izpolnila se nam je 100-letna želja. Zivel maršal Tito! Zivela OF!«

Kmečki ljudje vstopajo v volišča nasmejani, v prostoru pa se zresnijo. Mladina, ki prvič voli, bi se rada izognila druge skrinjice in jih volivna komisija večkrat opozori, da disciplina in tajnost volitev zahteva, da sežejo v obe skrinjici.

K »Čaduc« so matere pripeljale svoje otroke s seboj, »da se bodo naučili voliti«, pripominjajo. — Nekateri so malo razburjeni, pa sežejo v prvo skrinjico tudi dvakrat. — Mati dveh padlih partizanov, ki v razburjenosti stori prav isto, se opravičuje: »Saj bi rada dvakrat volila maršala Tita — za vsakega padlega sina po enkrat.« — Mlada žena, ki je bila pred dnevi operirana, se opira na berglje: »Pa sem le volila, tako me je bilo strah, da vsled boleznij tega ne bom mogla.«

»Najraje sploh ne bi vtaknil pike v drugo skrinjico,« resno pripominja 72-letni Obreza, ki voli pri »Mahničuc«. 76-letna Oblakova mama bo prvič volila in se boji, da se ne bi zmotila: »Povejte mi, katera skrinjica je naša!« obnavlja joče prosi komisijo.

Gimnazija na Viču in volišče pri Pirnatu na Viču sta slavnostno okrašena, za njimi pa ne zaostajata volišča pri Mikliču in Oblaku Prvim skupinam, ki so prišle ob 8. uri, sledijo vedno spet nove, vse pa so veselo razporežene in nestrpno čakajo, da oddajo svoj glas. — Mirno in dostojanstveno sta prišla na volišče Žirovnikova, ki sta v vseh težkih časih osvobodilnega boja stavila vse svoje sile in svoje premoženje na razpolago partizanom — nasmejana in vesela sta odhajala z volišča. — Sivolasa Rožnikova mati z Gline je volila zjutraj med prvimi. Minka Beličeva je oddala svoj glas in potrdila delo svoje sestre, Malči Beličeve, politične komisarke NZ in sekretarke terena, ki so jo leta 1943 ubili Italijani.

Na volišču so zastopani vsi sloji prebivalstva: med seboj so pomešani v vrsti čakajočih kmetje z delavci in intelektualci, gospodinje in mladina. Vsi prihajajo v prazničnih oblekah, vsi so praznično razporeženi in ko odhajajo z volišča, se jim bere z lica zadovoljstvo.

Pred voliščem 35 pri Robežniku je pritok ljudi zelo velik. Ko stojijo v vrsti in čakajo, se živahno menijo o važnosti volitev, o tem, da bodo oddali svoj glas za novo Titovo Jugoslavijo in bodo s tem spodnesli tla zadnjim ostankom reakcije. Na volišču pri Katrci je volila 81-letna Svarcman Jožeta. Na volišču je pravila: »Ze leta 1905 smo ženske manifestirale za volivno pravico in danes smemo voliti. Kako sem vesela, da sem to doživela.« — Opoldne je pri nas volilo že 70 odstotkov volivcev.

Na volišču št. 33 v Rožni dolini prihaja tudi vojska. Strumno stopa k skrinjicam in oddaja svoje glasove. Žerjav Franciška iz Rožne doline ima obe roki bolni in ne more stisniti pesti. Zelo se je trudila, da je stisnila roko in je tako vendar predpisano izvršila svojo dolžnost.

Volivci 37. volišča si zatikajo šopke v gumbnice. Tako stopajo v prostor, kjer oddajo svoj glas. Oči se jim ob vstopu ustavijo na veliki Titovi sliki in ogromnih črkah »O F«, ki rdeče žarijo pod stropom.

Pred voliščem 38 stojijo v dolgi vrsti volivni upravičenci na blatnem vrtu. Ne moti jih, da dežuje po njih in veselo so razporeženi. Zavedajo se pomena tega zgodovinskega dne in ob takih prilikah slabo vreme ne more ustvariti nerazpoloženja.

Poedinci, pa tudi cele družine prihajajo, civilisti in vojski se vrste pri volitvah. — Kurir tega volišča je stalno na poti in ko se vrača od drugih volišč, nam zatrjuje, da je naše volišče najlepše. Res smo posvetili vse sile čim lepi okrasitvi in smo ponosni na to, da nam je to tudi uspelo. Nova slika maršala Tita je delo slikarja Eda Deržaja. Zastave, smrekove vejice in napis krasijo volišče in vsak, ki pride na volišče, se ozira okrog sebe in z obraza mu bere, da mu ugaja. — Skupno z nami voli tudi vojska in spet čutimo močno povezanost med civilnim prebivalstvom in našo novo vojsko.

Volivci četrti Vič volišče 39 so prepričani, da pri njih najimnetnejše volijo. Je pa res tam že ob 11. uri volilo 80,7% vseh volivnih upravičencev.

Kot je večraj ljudstvo vse četrti Vič med seboj tekmovalo v krasitvi, tako tekmuje danes pri volitvah samih.

Volišče na Prulah

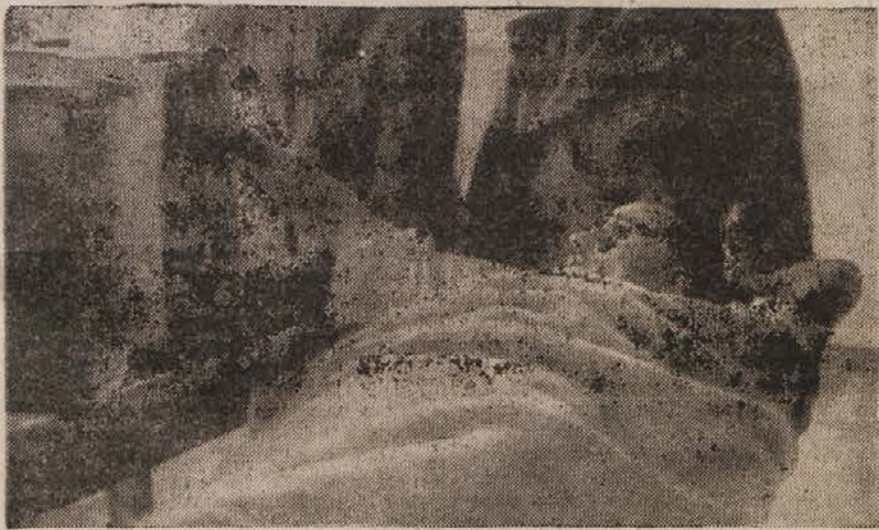
Na Prulah so zadnji teden poleg hiš prav tako skrbno okrasili volišča. Okrasili so z vencji most čez Ljubljano, ob cestah pa so od kovanja do kovanja potegnili transparente z napisi, da bodo Prule volile za Tita in republiko! Naša volišča so v prulški soli, na Privozu in v gostilni »Pri sodčku«.

Ljudje so že mnogo pred pričetkom čakali na voliščih. Na Privozu so pripravili pravo prireditev. Harmonikar je igral partizanske pesmi, mlad pionir pa je stopil na stol in pel s šibkim a odločnim glasom. V rokah je držal veliko slovensko zastavo s peterokrako zvezdo. V prulski soli pa je dajala volivcem naša vojska poseben značaj. Partizani so trumoma čakali in se veselo po-

govarjali s civilisti ter s svojimi vedrimi dovptji poskrbeli, da so lažje pričakali 7. uro.

76 let stara Oblak Marija iz Florjanske ulice je prišla med prvimi z volišča. Postavila se je pred vrsto čakajočih volivcev in veselo rekla: »Obe kroglici sem vrgla v Titovo skrinjico. S tem sem obsojila vse laži, ki jih še danes trošijo pokvarjenci kot so jih nekaj v »Slovencu« in njemu podobnih listih.«

Na volišču št. 45 — v gostilni »Pri sodčku« — je do 9. zjutraj volilo 157 volivnih upravičencev, to je 29,25%. Na volišču št. 48 je do pol 9 oddalo svoje glasove 150 ljudi od 450. Tako bodo Prule kaj kmalu opravile svojo državljansko dolžnost, ker pred vsemi volišči stoje ljudje še vedno v vrstah.

Ranjeni junaki iz Vojaške bolnice so tudi hoteli glasovati.

V vojni bolnici volijo

Vojna bolnica je vsa v smrečju in v zastavah. Borci so jo lepo okrasili za ta svečan dan. Na dvorišču pred voliščem so iz kamenčkov napisali na zemljo velike bele črke: »Zivela L. F. J.«, na vrhu pa narisali peterokrako zvezdo. Ves hodnik bolnice do volišča je okrašen z zelenjem in s slikami maršala Tita ter z jugoslovanskimi in slovenskimi zastavicami ter napismi: »Živio nosilec Narodnog fronta maršal Josip Broz-Tito!«, »Živio Narodni front — pobjednik!«.

Dolga vrsta jih čaka, partizani in partizanke od teh mladih ljudi, ki so s svojo borbo doprinesli in ustvarili to, kar imamo danes, svobodno Jugoslavijo, svobodne volitve.

»Prej smo se tolkli s svinčenkami, sedaj se bomo pa z gumijastimi kroglicami,« dokler ne uničimo še ostanke gnolobe v našem narodu,« pripoveduje težko bolni Imer Binak iz Vojne bolnice. Doma je iz Albanije. V Djakovici je 1943. leta stopil v partizanske vrste. Dosti je preстал. Hodil je po Makedoniji, Črni gori, se prebijal skozi ostre zime po visokih hribovih in se zelo prehladil. Drži se čisto sključeno, gnobjo se mu noge, zelodec, ki cele mesece ni užival nič topljega, se mu je čisto pokvaril in stalno krvavi.

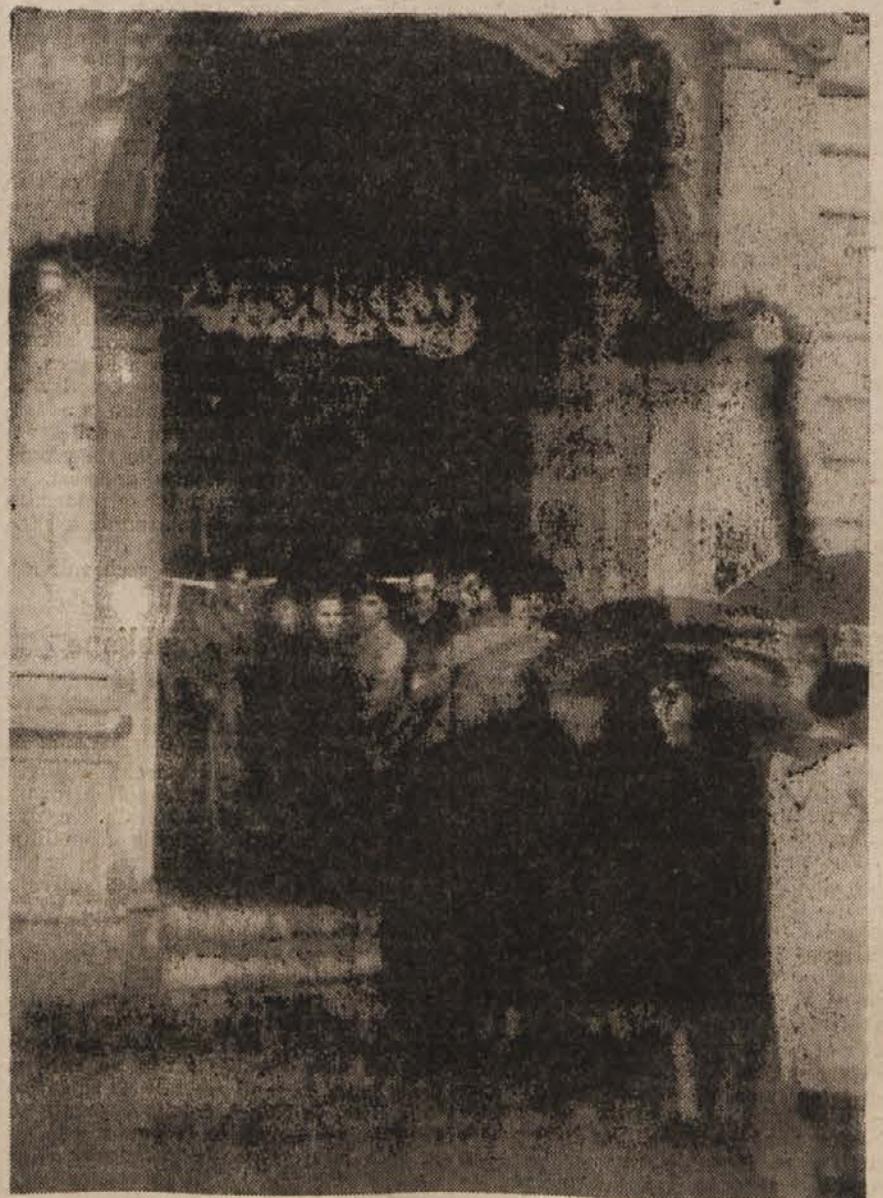
»Brata so mi obesili v Peči, sam sem izgubil zdravje, toda ničesar mi ni žal. Kajti danes vidim, da se nismo borili zastonj,« je dejal, ko je odhajal z volišča in ko mu je suh, izmozgan obraz ves žarel.

Mlada partizanka Ubičević Darinka, Črnogorka, borka od 1941. leta, ki so ji štirje bratje padli v partizanih, tudi vsa ponosna jemlje v roko glasovalno kroglico. Saj je prvič prišla na volišče tudi ona. Žena, ki je v tej borbi s svojo požrtovalnostjo in junaštvom dokazala, da je enako vredna svojim soborcem možem.

Tovariš iz volivne komisije ji pojasnjuje: »To je skrinjica Ljudske fronte, to pa je skrinjica brez liste. Roko moraš vtakniti v obe!«

Pred voliščem pri Slamiču so se zbrali borci, da s svojim glasovanjem še enkrat potrdijo vse liste, za kar so se borili štiri leta in preživeli svojo kri.

Dolga vrsta volivcev je že navsezgodaj čakala pred voliščem v kavarni »Evropi«; vsak je hotel čimprej oddati svoj glas za srečnejšo in lepšo bodočnost našega naroda!

Volitve na Taboru

Ura je pol devetih. Pojoč in s transparenti prihajajo na volišča Ajdovščina volivci. Vajeniški dom. V dolgi vrsti volivcev bele čepice samostanskih sester. Neka Bosnanka poglasno poje sevdalinko. Moški, ki je pravkar vstopil v sobo in usmeril negotov korak proti mizi, za katero sedi komisija, je slep. Priskočili so mu na pomoč. Otiral je kroglico in jo stisnil v dlan. Prazne oči mu strmijo preko mize, ne vidijo skrinjice. »Pokažite mi ta pravo — katera je ta prava?« sprašuje in trdno tišči v dlan kroglico.

Na česti nastaja novo vzklkanje. S transparenti in pesmijo se uvršča med čakajoče nova četa vojakov. Tiho, svečano zadovoljstvo leži na obrazih ljudi, ki potrpežljivo čakajo, da pridejo na vrsto.

Ali skrinjica brez liste sploh prihaja v poštev?

Volila je Rak Marija, stara žena, rojena leta 1879. Bolna je že dalj časa, pa vendar ni hotela izostati. Tudi bolni in hromi tovariši Kovič Fran in Društvene ulice je prišel, čeprav s težavo, kljub slabemu vremenu na volišče. Ker ima hrome roke, je poveril svojo ženo, da je spustila kroglico namesto njega.

Marija Rak je od ginjenosti jokala, ko je odhajala z volišča. Rekla je: »Še nikdar v življenju nisem imela nobene podpore, sedaj pa dobivam 800 din na mesec od socialnega skrbstva. Pa je spremljate me domov,« je rekla tovarišici, ki jo je spremljala domov, da je starka lažje hodila.

Plut Marija z Zaloške ceste, ki dobi kot onemogla starka podporo od socialnega skrbstva, je prišla na volišče in hotela voliti za Tita, pa ni mogla oddati glasu, ker ni bila v volivnem imeniku. Vsa ožaloščena je šla reklamirati na četrtni odbor. Rekla je, da bi dvakrat volila za našo oblast, če bi le mogla.

Tovarišica Zajc Marija, rojena 1858, tudi ni v volivnem imeniku, ker je njena gospodinja izjavila, da itak ne bo mogla vstati iz postelje, ker vedno leži. Sedaj je žena z naporom vstala in prišla na volišče, a je morala žalostno oditi domov, ne da bi volila.

Na volišče 56 na Taboru je prišel tudi droban možiček z bergljami, Frolov Jožef, rojen 1890. Silno resno je vzel kroglico in se potrudil od skrinjice do skrinjice. Za njim je prišla v spremstvu nečakinje Jakopič Ana. Počasi ob palici je naša najstarejša volivka, ki je rojena leta 1865, stopila pred komisijo in vzela kroglico. Vsa srečna je, ker je tudi ona lahko volila. Tako prihajajo mladi in stari v nepretrgani vrsti. Do tri četrt na 12 je volilo od 630 volivcev že 338 volivcev, to je 53%.

V štajmerjevem domu leži bolnica, ki bi morala biti operirana v preteklem tednu. Prosila je, naj jo operirajo v ponedeljek, da bo še lahko oddala svoj glas za Tita. Prišla je voliti tudi tovarišica Danica, katere fant je bil domobranec. Po osvoboditvi je tovarišica Danica pričela pridno delati in postala udarnica na delovnih nedeljah. Rekla je: »Srečna sem, da imam volivno pravico. Vesela sem, da tudi jaz lahko prispevam k zmagi ljudske oblasti. Zal mi je, da sem zaradi siepote toliko časa stala ob strani.«

Volil je tudi 80-letni trgovec s sadjem Bucik in njegova žena, ki ima 75 let. Oba sta vesela. »Bova za Tita volila, ki je pomagal, da je Nemce vrag vzels, je dejal.«

Tudi v Jegličevi ulici stoji pred voliščem vrsta vojakov in civilistov.

»Lahko volim za našo Micko?« sprašuje nekdo. Zenske vznemirjene odlagajo torbice in dežnike.

Zdaj je na vrsti osemdesetletni starček. Roka se mu trese, ko sega v žep po legitimaciji. Člani komisije listajo po imenikih. Ponoviti jim mora, kako se piše. Ne najdejo njegovega imena.

»Niste vpisani — ne morete voliti.« Pomota. Ni prišel k pregledu volivnega imenika. Star je in ni mogel čakati v dolgi vrsti. Zanesel se je, da bo vsaj vse v redu.

»In zdaj?« — Komisija je neizprosna.

»Tovariši, kdor ima orožje, naj ga odloži! Pokažite legitimacije!« kliče član komisije.

Po razmočeni Jegličevi cesti prihajajo novi volivci. Zenske, ki so pri tekle naravnost iz kuhinje, mladina, tisti, ki so pravkar opravili nedeljsko versko dolžnost. Zapirajo dežnike in pa obraze in obleke se jim levijo prve letošnje snežinke.

V Starem Vodmatu poje harmonika malega Sandija, Titovega pionirčka. Vsak trenutek se odpirajo vrata sobe, kjer se vršijo volitve. Z nasmehom stopajo iz sobe volivci, tisti, ki vstopajo, nekam v zadregi odpirajo vrata.

Enemu izmed volivcev žari v gumbnici rdeč nagelj. Oči se mu radostno svetijo. Obraz je naguban, ramena povesena. Težko je bilo doslej živeti majhnemu človeku. Zdaj stojimo na pragu novega časa. Za ta naš, boljši čas — kroglica naglo zdrkne v pravo skrinjico.

Spet se je med hišami oglasila radostna pesem. Nad glavami korakajočih so se zamajali transparenti. Vojaki — z vzklki in pesmijo zavzemajo prostor pred voliščem. Sandijeva harmonika je glasneje zapela. Odločno stopajo v sobo volivci. Vsaka kroglica potrjuje to, kar so nam priborile puške hrabrih borcev.

Zunaj še vedno sneži. Sneg pada na ceste in hiše, na vence in zastave. Ta-

bor radostno diha. Ure potekajo — na voliščih se nepretrgoma vrstijo novi volivci. Kroglice neslišno padajo v skrinjice — in vsaka je jamstvo, da bo iz izpolnjene dolžnosti vstala močna stavba naše nove, srečne domovine.

Med volivci v Mostah in na Taboru

Zaloška cesta je tako okrašena, kot še ni bila nikoli. Že od sedmih so prišli ljudje na volišča, mladina pa se je pripeljala na vozovih, lepo okrašenih s cvetjem in zastavicami. Nekateri so prišli v narodnih nošah.

Volivci iz Štepanje vasi so bili prvi na voliščih, že okrog pol osmih jih je bilo več kot 120.

Prebivalci Vodmata so bili že zgodaj na nogah. Matere stoje v dolgih vrstah pred volišči in čakajo, kdaj pridejo na vrsto. Kljub dežju in snegu ni nihče nestrpen. In Cankarjeva ulica Ta je prišla skoraj vsa istočasno na volišče. Z resnim obrazom, polnim zadovoljstva, odločnosti in predanosti Ljudski fronti, stopajo ljudje pred volivne skrinjice. Tudi tovarišica Starc Violeta je hotela voliti, čeprav je invalid in ne more hoditi. Pripeljali so jo z avtomobilom. Vsa srečna je vzela kroglico in stopila k skrinjicam. Ko je zapustila volišče, se ni mogla premagati, da ne bi dejala: »Saj posten človek ne more voliti drugega kakor našega Tita.« Prišla je tudi 83letna Markelj Marija. Slabo vreme je ni zadušilo. Ko jo je hčerka pripeljala na volišče, se je jezno ozrla na plakat, na katerem je bila naslikana tretja skrinjica, in rekla, da so jo lahko vsi slišali: »Me slovenske žene v to skrinjico ne bomo metale kroglice, to je skrinjica za izdajalce.« Ciglarjevo so vsi pozdravili, ko se je pojavila v vrsti. Dobro jo poznajo, mnogo je pretrpela pod Nemci in domobranci. Današnje volitve so ji v veliko zadoščanje, kajti potrdile bodo

Četrť Vič

Na volišče pri »Katrci« prihajajo volivci. Mraz je in sneg naletava, a v obrazih, ki jih na česti srečujemo, je nekaj posebnega.

V vseh žari. V prvi sobi čakajo volivci, da pridejo na vrsto. Pogovor je šepetajoč, svečan. Danes volimo! Volišče je nekaj stopnic višje od prve sobe in še bolj okrašeno od nje. Pri vhodu na volišče se obrzi zresnjeno. Mlado dekle stopi k mizi, kjer dobi prvo volivno kroglico. Stopi k prvi mizi, kjer sta dve skrinjici: Titova skrinjica in skrinjica brez liste. Roka zgine v odprtino prve, potem nekoliko v zadregi seže še v drugo. Odpre dlan. Z drugo kroglico nadaljuje pri naslednji mizi. Sproščen vzdih se ji izvije iz prsi in obraz znova zažari. »No, jaz sem že volil!« Mamica šestdesetih let vprašujoče gleda tovariša pri mizi. »Pa da je to res Titova? Da ni napačna?« »Ni,« se smeje tovariš, »prav res da ni!« — »Pa morate tudi tja roko vtakniti, v tisto brez liste, ker so volitve tajne.« Mamica prikimava. »Vem.« Tako se vrstijo kar naprej.

»Med prvimi sva volila midva z ženo,« govori starejši mož. »Dvanajsta sva bila Tekmujemo, kdo bo prej.« V šoli na Viču je že ob devetih pisalo na tabli nad stopnicami: »Do devetih je volilo 38%. V večji je stalo pred vrati ob tisti uri nad 50 volivcev, ki so hoteli čimprej priti na vrsto.«

Na cestni železnici se po pogovarjali: »Si že volil?« »Sem! Pa ti?« »Tudi.« »Pa nagelj imaš danes, glej no!« »Mora biti! Danes je praznik!«

Veselo razpoloženje na Rakovniku

Na volišče LVIII. četrti Rakovnik so že pred sedmo uro vsi volivni upravičenci prihajali veselo razpoloženi in neestrno čakali trenutku, ko bodo smeli vreči svojo kroglico.

Barjanske žene so zahtevale točna pojasnila, da ja ne bodo vrgle kroglice drugam kot v »našo skrinjico«, kot so zatrjevale. — Tov. Kramarja Franca, ki je od starosti že skoraj oslepel, vodi njegova žena za roko. Natančno mu razloži, v katero skrinjico mora vreči kroglico in veselo odideta oba, da sta v redu izpolnila to svojo častno dolžnost. — 83letna Zajc Barbara se točno informira o poteku volitev in vesela odide k skrinjici.

Ob 12 je volilo že 75% vseh volivnih upravičencev.

Št. Vid nad Ljubljano

Št. Vid nad Ljubljano si je nadel danes slavnostno obličje. Vesela pesem harmonik odmeva med ulicami in po potih, ki držijo preko travnikov. Iz Medna so se ljudje na okrašenih kmečkih vozovih pripeljali na volišče v Cunceljah, drugi so spremljali vozove na kolesih. Kmečke gospodinjice so hitro opravile gospodinjanske posle, mladina, vsi bi hoteli že dopoldne na volišče. Od 548 volivnih upravičencev jih je do enajstih volilo že 415. Pojejo in vriskajo, ko prihajajo na volišče z volišči. Danes je praznik, naš največji dan, vse to izražajo z vzklki TITU, republiko in Ljudski fronti. Za mir, za bratstvo med jugoslovanskimi narodi, za Trst, za Primorsko, za Korosko, za naše Porabje gredo na volitve. Neko ženo, ki se ni zmenila za skrinjico brez liste, je član komisije opomnil na predpis. Le nerada se je pokorila in ko je dala roko vanjo, je godrnjala: »Kaj pa naj bi z njo, ko pa je vendar prva naša.«

Stara žena iz Dravelj, ki zaradi boleznih ne more iz hiše, je poslala volivni komisiji to pismo: »Že davno sem se veselila, da bom volila za našega ljubelega maršala Tita, toda žalibog me prid-

to, za kar se je ona borila. Primorka Zmaga je prinesla precej dobre volje med ljudi na volišču. Doma je iz Gorice in je že od leta 1942 pri partizanih. Tovariši jo poznajo kot neustrašeno borko in dobro tovarišico. Toda danes ni bila tako razposajena kakor po navadi, kajti mislila je na svojo Primorsko. Vedela je, da od zmage Ljudske fronte zavisi tudi usoda njenega rojstnega mesta.

Pri Spodnjem Št. Petru na Taboru je do enajste ure od 623 volivcev volilo že 542. Mimo oken volišča se pomikajo skupine mladine, ki s pesmijo, harmonikami, zastavicami in vzklki manifestira po ulicah. Da bi povzdignil dobro voljo, je nekdo začel pripovedovati o neumnostih, ki jih je reakcija zadnje dni pred volitvami širila med ljudmi. »Pravijo, da skrinjica brez liste pozvoni, če spustiš kroglico vanjo,« se je oglašil nekdo. »Če se mi ne bi smilila kroglica, bi jo sam vrgel vanjo, samo da bi razkrinkal laži naših izdajalcev.« Ljudje so se smejali, laži reakcionarjev so jih zabavale.

Na volišče na Taboru je prišlo tudi precej vojske. Drug za drugim so stopali vojniki pred volivne skrinjice. Oni so sicer že volili, ne s kroglicami, temveč s puškami. Borbe in zmage so bile njihove volitve. Danes oni samo potrjujejo to, kar so že z orožjem priborili. Mali pionirček Jakovec je na vsak način hotel spremljati svojega očeta na volišče. Vedel je, da sam še ne sme voliti, ker je premajhen. Toda pri teh volitvah gre vendar tudi za njegovo bodočnost. Tako je dejal njegov komendant pri zadnjem pregledu pionirske čete.

Tudi tovariš Kogej ni strpel dolgo doma. Že zgodaj predpoldne je vstal in šel volit. Domači so se bali zanj, ker je bolan in se lahko še bolj prehladi. Toda njemu je to vseeno, volitev ne sme zamuditi. Kaj bi rekel njegov sin, ki je v partizanih postal invalid. Nova Jugoslavija pod vodstvom maršala Tita bo skrbela tudi za invalide. Tudi za to gre danes. Zato tovariš Kogej ni mislil na bolezen, ampak je vstal in šel volit.

Žuje moja bolezen doma. Zato pa bom volila v duhu za našega dragoga osvoboditelja maršala Tita.

Nihče ne bi hotel zamuditi, da danes odda svoj glas za to veliko stvar, za katero smo dolga, težka leta trpeli in se borili. Nekdaj smo sanjali v gozdovih in ječah o tistem dnevu, ko bodo šle povorke z našimi zastavicami in peterokrako zvezdo po mestih in vaseh. Izhajajo ljudje, ki so po pomoči bili izpušeni iz volivnega imenika. Ogorčeni zahtevajo, da se jih dopusti na volišče in zahtevajo kazni za one, po katerih malomarnosti so njihova imena izpadla. Voliti danes je čast, je naš ponos, pravica in dolžnost.

Na volišču štev. 1 v Mostah

Zaloška cesta je vsa okrašena. Še tisti omahljivi, ki so do zadnjega odlašali, so si danes okrasili svoje domove, da je ulica kakor vt. Ob pol 6. uri oznanil trobenta budnico. Ob 7. uri pa si je tudi še mladina pripravila svojo godbo in v narodnih nošah se pelje skozi Moste po Zaloški cesti, vriska in poje vesele partizanske pesmi. Kljub temu, da je tako slabo vreme, je pred volišči že polno kmetov in kmetice, saj vedo, kaj pomeni za nje agrarna reforma, in to jim je dala nova Titova Jugoslavija. Zanj bodo volili. Med kmeči, ki jih je največ, prihajajo tudi delavci, obrtniki in inteligenca. Veselo razpoloženje vlada pred volišči.

Tovariš Herman pojasnjuje Jerasovi materi, kako je treba voliti in kako so postavljene skrinjice. Mlajši volivci dajejo prednost starejšim, ki težje čakajo.

Trkanova pomenu stopa z volišča. Ve, da niso zastoji padli njen mož, sin in hčerka. Tudi stara Lenka je prišla na volišče. Mlajši bi tudi radi pomagali. Ker ne morejo voliti, so prišli po lepake, da jih raznesejo po ulicah.

Po vsej Zaloški cesti so postavljeni radijski aparati, ki je prinašajo prva poročila z volišč in igrajo narodne in partizanske pesmi. Tovariš vpraša Zornanovo mamo, če bo šla volit. »Svedeča pojdem,« je rekla, »gotovo ne bom zavrgla časti, ki me je doletela na moja stara leta.« Tovariš Kuša bi rad pomagal svoji svakinji, da bi tudi ona prišla na volišče. Zelo je bolna, toda na noben način ne bi hotela zamuditi tega velikega dogodka. Prve so na voliščih in največ veselja kažejo žene, kajti prvič lahko tudi one volijo. Ob 9. uri jih je na Zaloški cesti volilo že 77.

Volila sem

Prebudil me je glas trombe. Po ulicah je stopal mali kurir in z velikim rogom v rokah budil in klical na volitve. Ko sem pohitela na ulico, so se tam že zbirale grude volivcev. Razporedili smo se v sprevod in s harmoniko na čelu krenili proti volišču. Peli in vzklkali smo ter tako dali duška sreči, ki smo jo občutili, ko smo po tolikih letih trpljenja lahko svobodno volili.

Kurir z rogom pa je hitel dalje in vzklkal: »Vstanite! Čas volitev je prišel.« Tudi iz drugih ulic hite sprevodi proti voliščem. Nekateri prihajajo v narodnih nošah, z rdečimi dežniki, zastavicami, igranjem na harmoniko. Par za mudnikov teče za sprevodom, se mu priključi in skupno krenejo na volišče. Skozi okno zro proti volišču mali pionirček. Mama in ata sta zdoma. Ve, da se tam v Legatovi gostilni dogaja nekaj velikega.

Mnogo se nas je že zbralo pred voliščem. Mlado dekle začne s pesmijo, zgrnemo se v krog in veselo zapojemo. Mimo stopa četa vojakov in vzklka TITU in republiko. Tudi oni gredo volit. Mimo našega volišča vozi tramvaj. Ljudje v vozu brišejo okna in se gnetejo ob ši-

Po voliščih centra Ljubljane

Volivci prihajajo na volišča v povorkah med petjem in vzklki maršalu Titu, generalisimu Stalinu in naši junaki Jugoslovanski armadi. Veseli so, da imamo po dolgih letih zopet svobodne volitve in da lahko volijo vsi, tudi žene in mladina. »Sedaj se naj opozicija, reakcionarji in izdajalci pritožujejo, da nimajo svobode, če se morejo,« pravijo ljudje vsepovsod. »Svobodne volitve jim bodo pokazale, da predstavlja ta svoboda in sicer svoboda vseh, delavcev, kmetov, izobražencev in mešanov moč Ljudske fronte.«

Volitve so se pričele povsod točno ob sedmi uri zjutraj. Na volišče v Košakovi gostilni so prišli prvi prebivalci Društvene ulice. Lepo v povorki so prikoralali. Počasi se je pred vhom zbralo vse polno ljudi, med njimi tudi nekaj 50 vojakov. Vsi so praznično razpoloženi, mirno čakajo in od časa do časa tudi zapojejo. Tisti, ki so že volili in prihajajo z volišča, razlagajo čakajočim volivni postopek. V sobi, kjer sedi volivna komisija je razpoloženo seveda še bolj slavnostno. Tovarišica Arhinc Marija ki je žrtvovala dva svoja sinova-partizana, je pripeljala svojo staro, napol slepo mater. »Na noben način ni hotela ostati doma,« je govorila o svoji materi in je bila ponosna nanjo. »Za Tita bi šla na volišče tudi če bi bilo treba zato vstati s smrtno posteljo.« Tudi slepi mož tovarišice Polanko ni hotel ostati doma. Žena je prišla z njim in mu pomagala. Da je pravilno volil. Šest minut po osmi uri je pred volivno komisijo v Košakovi gostilni že stopil stotil volivcev — tovarišica Vrhovnik Marica, ki je več kot leto dni

prebila v nemški internaciji.

Pred Unionom je že vse jutro močno razgibano. Vsi ne morejo priti takoj na vrsto, zato čakajo. Tu in tam pače kakšna pikra na račun skrinjice brez liste. »Če ne bi bila volivna komisija tako stroga, bi kar pred vsemi pomolil figo vanjo,« se je jezil nekdo v vrsti. In skoraj vsi so mu pritrjevali. Znotraj pred volivnimi skrinjicami se vsi zresnjeno. Tam se vsak zbere, poslušaj predsednika komisije, prebere imena kandidatov na skrinjicah in seže nato z roko po vrsti v skrinjice. Evgenija Sturm je kar žarela od veselja, ko ji je predsednik podal kroglico. 82 let je že stara in še nikoli ni imela občutka, da nekaj pomeni v javnem življenju. Danes 11. novembra 1945, ko ima gotovo že devet desetletij življenja za seboj, pa ima ta občutek. V roki drži kroglico, samo eno edino kroglico. Toda tudi ta kroglica bo odločala o naši bodočnosti. Dala jo bo tistemu, ki jo je zaslužil. »Da, tistemu, ki jo je zaslužil,« je dejala še enkrat sama pri sebi in se ni mogla premagati, da ne bi z besnim pogledom ošinila skrinjice brez liste.

Na Mirju so se oglašili prvi volivci že pred sedmo uro. Prve so prišle gospodinjice in gospodinjice pomočnice. Na njihovih obrazih ni nikake zadrege, mirno in samozavestno stopajo pred volivno komisijo. To niso več tiste neprebujene žene, kakršne smo poznali še v stari Jugoslaviji, ne, to so žene, ki so bile aktivne, borke in tih delavke za Osvobodilno fronto. Zato se 11. novembra ne veselo samo kot dneva zmage Ljudske fronte, temveč tudi kot dneva, ko so prvič volile.

Volitve v novomeškem okraju

Po vseh gričih in hribih od Gorjanec preko Suhe Krajine so goreli na večer pred volitvami kresovi. Vasi so vse v cvetju, zastavah in napisih. Zjutraj so po vaseh hodili harmonikarji in igrali budnice, vaščani pa so se zbirali v grude pred hišami in se kljub slabemu vremenu razvrstili z zastavicami in harmoniko na čelu v sprevode proti volišču. Vzklkali so Titu in novi Jugoslaviji.

V Novem mestu se je razvil sprevod v dolgo reko veselih mešanov, katerim na čelu je korakala vojaška godba. Sprevod je obšel vse mesto, nato pa so se meščani razšli po voliščih. Kmetijska šola se je pred volišče pripeljala z okrašenim traktorjem. Po mestu je polno zastavic in cvetja. Čez 140 mlajev stoji po ulicah. Pred volišči stoje dolge vrste volivcev, ki težko čakajo, da bodo tudi oni lahko oddali svoj glas.

Po vseh vaseh Dolenjske je v nedeljo vse živo in v cvetju. V Št. Jerneju so prebivalci že takoj zjutraj ob sedmih

napolnili volišče, največ pa jih je prišlo po maši. V vasi vlada veliko veselje in mnogo razpravljajo o besedah, ki jih je govorila tovarišica ministar Vida Tomšič v soboto večer. V Šmarjeti, Škočanju, Stopičah, Toplicah in po drugih krajih polnijo volišča vedno novi volivci, volivke in mladina. Iz mnogih krajev so prišli v sprevodih v Borovnico kljub slabemu vremenu in slabi obutvi. Vsa Dolenjska se zaveda, kaj pomeni zanje ta veliki dan. Manifestirajo za Tita in novo Jugoslavijo, ker hočejo agrarno reformo in pridobitve narodno osvobodilne borbe.

Kongres španskih prostovoljcev iz Jugoslavije bo 2. decembra v Beogradu

Na iniciativo prostovoljcev, ki so se od 1936. do 1939. leta borili v republikanski Španiji, je bil pred kratkim ustanovljen iniciativni komitet za sklicanje kongresa španskih prostovoljcev. Ker so se podobni kongresi že vršili v večini evropskih dežel, je iniciativni komitet na svoji zadnji seji sklenil, da bo 2. decembra kongres prostovoljcev iz vseh krajev Jugoslavije, ki so se borili v republikanski Španiji. Dne 2. decembra se bodo ponovno sestali tovariši, ki so se razšli 1939. leta, da bi nadaljevali borbo proti fašizmu na raznih frontah, borbo, ki so jo začeli že 1936. leta. Pričakujejo, da bodo na kongres naših prostovoljcev prišle kot gosti delegacije španskih prostovoljcev iz večjega števila evropskih dežel. Španski prostovoljci, ki žive izven Beograda, se morajo javiti iniciativnemu komiteju za sklicanje kongresa na naslov: Frankopanova ulica 28, Beograd, zaradi podrobnejšega obvestila.

Skupina češkoslovaških novinarjev prispela v Beograd

V petek popoldne je prispela na zemunsko letališče skupina češkoslovaških novinarjev. V našo državo so prispeli: urednik lista »Rude Pravce« (organa komunistične partije Češkoslovaške) Gustav Babes, sodelavec lista »Prave Lidu« (organa socialnih demokratov) dr. Radim Foustka, sodelavec lista »Svobodne Slovo« (organa narodnih socialistov) Rudolf Kolari, sodelavec lista »Lidove Demokracije« Hrabjenjek, sodelavec lista »Prace« (glasila sindikatov) Jiří Šila, sodelavec lista »Mlada fronta« (glasila češkoslovaške mladine) Jan Buda, Jiří Hronek za praški radio, Kočarkova, sodelavka lista »Svjet Sovjetov«, Andrej Vrakacki, dopisnik »Zas-a« (slovaške novinarske agencije), Vladimir Klimes, sodelavec lista »Zemljedelski novini«. Novinarje je prisrčno pozdravil pomočnik ministra za informacije Veljko Korac ter predstavniki domačega tiska.

UNRRA za Jugoslavijo

V petek so prispeli v tržaško luko tri ladje s tovorom UNRRA-e za Jugoslavijo. Ladja »Zaan« je pripeljala 450 ton maza, ladja »Marija Pekinovič« pa 700 ton žita, 40 kamionov in 256 rezervnih avtomobilskih delov. Ladja »Paina Wingate« je pripeljala sarfin v olju, arnikovo olje, karbid, čevlje, sanitetni material, mleko v prahu, milo, rabljene in nove obleke in traktorje.

Delavnost knjižne založbe v Trstu

Nekdanja »Goriška Matica«, ki se je preosnovala v »Knjižno založbo« v Trstu, razvija veliko delavnost. Po vsej Primorski se nabirajo novi zadržani člani. V okviru »Prosvetne knjižnice« bo založba že letos razposlala med ljudstvo tri vsebinsko bogate knjige. »Mladinska knjižnica« pa pripravila knjigo za mladino »Triglavov polet«, ki bo izšla v novembru.

Jerica.

„Sovjetsko ljudstvo želi iskrenega prijateljskega sodelovanja s francoskim ljudstvom“

Izjave francoskega zunanjega ministra Bidaulta in sovjetskega veleposlanika v Parizu Bogomolova na proslavi obletnice Oktobrske revolucije

Pariz, 11. nov. Agencija »France Press« javlja: Ob priliki obletnice Oktobrske revolucije je društvo »Francija-ZSSR« organiziralo v palači Chailot svečano prireditev pod pokroviteljstvom zunanjega ministra Bidaulta in sovjetskega veleposlanika v Franciji, Bogomolova. Dvorana je bila nabito polna. V prvem delu prireditve je orkester zaigral suito Sergeja Prokofjeva, nato pa so igrali sovjetsko in francosko himno. Med občinstvom je bilo opaziti številne zaveznikiške in pomembne francoske osebnosti. V svojem govoru je Bidault dejal:

»Francosko ljudstvo ne bo nikoli pozabilo, da je sovjetsko ljudstvo največ pripomoglo k zmagi nad fašizmom.« Bidault je nato govoril o svojem lanskoletnem potovanju v Sovjetsko zvezo in posebej poudaril obnovitvena dela v Stalingradu. Ko se je spomnil francoskih žrtv v tej vojni, je Bidault zaključil: »Nadaljevali bomo veliko delo za mir, pravico in red, ker je to naloga nas vseh.«

Poslanika Bogomolova so prisotni zelo priščno pozdravili še preden je začel govoriti. »Zmaga v vojni je bila dosežena po zaslugi naporov in s trdnostjo

vzajemnosti vseh ljudstev Sovjetske zveze in njihovega sodelovanja s svobodoljubnimi narodi. Ko je nastopil mir, se je Sovjetska zveza z vso odločnostjo lotila obnovitvenega dela. Stalin je vodil sovjetsko ljudstvo po krvavih potih vojne. Zdaj pa ga vodi po poti obnove in mira.« Bogomolov je končal z izjavo, da si sovjetsko ljudstvo želi iskrenega prijateljskega sodelovanja s francoskim ljudstvom. Ob burnem vzklikanju je zaklical: »Naj živi prijateljstvo med Francijo in Sovjetsko zvezo!«

Govor Molotova je razčistil ozračje

Ameriški tisk poudarja, da je v govoru Molotova »osvežujoča resnica« glede mnogih vprašanj.

New-York, 11. nov. (Tass): Vsi ameriški listi objavljajo govor Molotova na vidnem mestu. Vsi komentariji se strinjajo v tem, da pomeni ta govor važen doprinos k stvari miru. Izjava Molotova o atomski bombi in političnih blokadi bo po mnenju ameriških opazovalcev samo razčistila ozračje sumničev in izboljšala medsebojne odnose.

List »Records«, ki izhaja v Filadelfiji, piše, da je poročilo Molotova čvrsto in pomirljivo. Casopis pristavlja, da je Molotovjev govor »utrl pot za sodelovanje z Angličani in Američani. List primerja govor Molotova s Trumanovim

govorom in piše, da je Molotov jasno pokazal, kaj hoče Sovjetska zveza in kaj smatra za temeljne težave. Radijska komentatorica je izjavila, da najdemo v govoru Molotova »osvežujočo resnico« glede vprašanja atomske bombe in predvsem glede poizkusov, da se bomba izkoristi v diplomaciji. Odkrile besede o tem, da se vršijo taki poskusi, so opravičene. Atomske energije ni mogoče ohraniti v tajnosti in smešno je trditi, da bi bilo možno ohraniti to tajnost. Iskrenost izjave Molotova je v tem, da Sovjetska zveza ne gre po poti izolacionizma, ampak po poti mednarodne organizacije.

Proslava Oktobrske revolucije v Londonu

»Prijateljstvo z ZSSR je bistveno življenjsko vprašanje vsakega Britanca«

London, 11. nov. (Tass): Narodni svet anglosovjetske enotnosti je priredil velik sprejem in zborovanje v proslavo obletnice Oktobrske revolucije. Zborovanja se je udeležilo več kakor 1000 najrazličnejših predstavnikov. Navzod je bil tudi veleposlanik Gusev in člani sovjetskega zastopstva na svetovni mladinski konferenci. Predsednik zborovanja Oylter Waterhouse je pozval krajevne organizacije anglosovjetskega prijateljstva, naj razkrinkavajo protisovjetske laži, ki jih razširjajo nasprotniki Sovjetske zveze.

»Čeprav je bila fašistična Nemčija poražena,« je dejal Waterhouse, »je fašizem še vedno živ. Ljudstva Britanije, Francije, Belgije in drugih evropskih dežel cenijo napore ljudstev ZSSR v tej vojni, kajti Sovjetska zveza je nepomir-

ljivi sovražnik fašizma. Prijateljstvo z ZSSR je bistveno življenjsko vprašanje vsakega Britanca. To prijateljstvo je predpogoj za uničenje vseh sledov fašizma in za iztrebljenje vsega, kar neti vojne požare.«

Pozdravne govore so imeli predsednik združenega zveze gradbenih delavcev Harry Adams, pisateljica Cecil Chesteron, predstavnik mornariških združenj, zdravniških, mladinskih, kovinarskih in študentskih organizacij. Govornikom sta odgovorila člana sovjetskega mladinskega zastopstva dvakratni junak Sovjetske zveze Dimitrij Glinka in predsednik protifašističnega odbora sovjetske mladine Fedorov. Zborovanje se je zaključilo s koncertom sovjetske in britanske glasbe in pesmi.

★ ★ ★

Proslava Oktobrske revolucije v Teheranu.

Teheran, 11. nov. (Tass): O priliki osemindvajsetletnice Oktobrske revolucije je poslaništvo ZSSR priredilo sprejem. Prisotni so bili člani iranske vlade, poslanci, člani diplomatskega zbora, predstavniki tiska i. dr.

Tudi Libanon je proslavil obletnico Oktobrske revolucije.

Beirut, 11. nov. (Tass): Društvo prijateljev Sovjetske zveze je za proslavo osemindvajsetletnice Oktobrske revolucije sklicalo zborovanje. Med prisotnimi so bili predsednik ministrskega sveta Murr, predstavniki javnih in političnih krogov Libanona, poslanik ZSSR v Libanonu Solod in drugi predstavniki diplomatskega zbora. Raif Huri, znani pisatelj in politični voditelj in član društva prijateljev Sovjetske zveze je imel dolg govor o ZSSR. Po zborovanju so predvajali sovjetske filme.

Proslava Oktobrske revolucije v Tirani.

Tirana, 11. nov. (Tass): Predsednik sovjetske vojaške misije v Albaniji je v čast osemindvajsetletnice Velike oktobrske revolucije priredil sprejem, katerega so se udeležili vsi člani albanske vlade na čelu z ministrskim predsednikom Enver Hodžo, dalje predsednik Protifašističnega narodno osvobodilnega sveta dr. Emer Nazempa, številni predstavniki albanske inteligence, duhovščine in drugi. V bližini stavbe, kjer je bil sprejem, so se vršile manifestacije. Manifestanti so toplo pozdravljali sovjetske predstavnike.

★

Pooblaščen minister DFJ, Josip Djerđja, je prispel v Tirano.

Tirana, 11. nov. (Tanjug): Izredni poslanik in pooblaščen minister DFJ, Josip Djerđja, je prispel v Tirano.

Usoda armenskega ljudstva je neločljivo povezana s Sovjetsko zvezo

Izjave uglednih ameriških kulturnih delavcev

New York, 11. nov. (Tass): Začasni predsednik novo ustanovljenega »Ameriškega odbora za pravice Armencev« Searle je izjavil, da se bo odbor trudil za »repatriacijo enega in pol milijona armenskih beguncev, ki so raztreseni po vsem svetu. Odbor bo podpiral zahteve armenskega ljudstva, da se Sovjetski Armeniji priključijo tista ozemlja, ki se nahajajo pod turškimi gospodstvom.«

Znani sociolog Mace je izjavil, da je usoda armenskega ljudstva »navsezna na Sovjetsko zvezo. Zgodovinski razvoj v preteklosti ne dopušta za Armence nobene druge izbire.« Casnikar Duranty je izjavil, da je na podlagi svojih lastnih opazovanj prepričan, da »Sovjetska zveza odkritosrčno in z uspehom poizkuša dvigniti življenjsko in kulturno raven armenskega ljudstva. Popolnoma se strinjam z izjavo, da je usoda armenskega

ljudstva neločljivo povezana s Sovjetsko zvezo.« Znani profesor teologije Horton je izjavil, da je Turčija s svojim postopanjem do narodnih manjšin izgubila pravico vladati kateri koli manjšini. Pravična rešitev vprašanja armenskih manjšin je le v osvoboditvi armenskih pokrajin.

Predsednik »Armenskega narodnega sveta« v Ameriki, Terzian, je povedal, da se je preko 90 odličnih Američanov armenskega porekla pridružil novo ustanovljenemu »Odboru za kulturne odnose s Sovjetsko Armenijo«. Dejal je, da ima odbor namen opremiti državno univerzo v Erišanu, kakor tudi znanstvene in umetniške literarne krožke v Sovjetski Armeniji; poslal jim bo knjige, revije, aparate in drugo gradivo. Med člani odbora se nahajajo najodličnejši armenski intelektualci.

Svetovna mladinska konferenca v Londonu končana

London, 11. nov. Svetovna mladinska konferenca je na večeršnjem zadnjem zasedanju izvolila člana francoskega zastopstva Guy de Boissona za predsednika Svetovne zveze demokratične mladine, ki je bila ustanovljena na tej konferenci. Boisson je član nove ustavodajne skupščine v Parizu in je bil prej bорец v vrstah odpornega gibanja. Star je 27 let.

Konferenca je tudi izdala poziv na mladino in je izvolila izvršni odbor zveze.

Nizozemsko in indonezijsko zastopstvo na konferenci sta pozvala k mirnim pogajanjem za rešitev indonezijskega vprašanja na temelju enakosti med indonezijskimi nacionalisti in Nizozemci.

★

Nemška protifašistična mladina sprejeta v svetovno mladinsko organizacijo.

London, 11. nov. (Tanjug): Kot poroča »Reuters«, je svetovna mladinska konferenca sprejela sklep, da se nemški protifašistični mladini da eno mesto v novi svetovni mladinski organizaciji. S tem bo povojna Nemčija prvič dobila pravico zastopstva v eni novih mednarodnih ustanov, ki se zdaj ustvarjajo.

Attlee je prispel v Ameriko

Washington, 11. nov. (Ass. Pr.) Večraj je pristal na tukajšnjem letališču britanski ministrski predsednik Clement Attlee. Pozdravil ga je britanski veleposlanik v Washingtonu lord Halifax, navzod pa je bil tudi ameriški minister za zunanje zadeve Byrnes.

Z Attleejem so izstopili iz letala njegovi svetovalec, med njimi svetovalec britanske vlade za atomsko energijo generalmajor Eric Jacob.

Attlee se je nato odpeljal v Belo hišo, kjer ga je sprejel predsednik Truman.

Vest, da je Anglija priznala albansko vlado, je vznemirila grške reakcionarje.

Atene, 11. nov. Vest iz Londona, da je britanska vlada priznala albansko vlado Enverja Hodže, je povzročila znatno zaskrbljenost v političnih in vladnih krogih v Atenah.

Po konferenci s sedanjim ministrskim predsednikom Kanelopulosom se je danes sestel odbor za zunanje zadeve, ki je, kakor poročajo, sklenil predložiti zavzemnik protest proti priznanju albanske vlade.

Obtožba organizatorjev nemirov v Bukarešti.

Bukarešta, 11. nov. (Tanjug) Romunsko notranje ministrstvo je izdalo poročilo, v katerem obtožuje Maniu-jeve in Bratianu-jeve skupine, da so pripravljali nemire zadnjih tednov in zbirale fašistične elemente. Pod krinko monarhističnih manifestacij so opozicijske stranke izvršile mnogo nasilnih dejanj in na ta način povzročile smrt gotovega števila mirnih prebivalcev.

1. decembra bodo ameriške čete zapustile Češkoslovaško

Washington, 11. nov. (Ass. Pr.) Zastopnik ameriškega ministrstva za zunanje zadeve je danes potrdil, da se bodo dne 1. decembra ameriške čete umaknile iz Češkoslovaške.

Zastopniki ameriških in avstralskih delavcev si ogledujejo sovjetsko gospodarstvo.

Gorki, 11. nov. (Tass) Člani delegacije industrijskih organizacij USA in tajnik Splošne zveze delavcev kovinarske in obozvalne industrije Avstralije Ernest Thornton so te dni obiskali mesto Gorki — največje pristanišče na Volgi. Za časa svojega bivanja so si ogledali mnoge tovarne in kolhoz »Iskra« v Bogorodskem okrožju. Potem so obiskali avtomobilsko tovarno Molotov, Stalin in druge, ter si ogledali še delavnice, spalnice delavcev, delavski klub in otroške ustanove. Obiskali so tudi mestni muzej in posetili več predstav v Gorkijski drami, operi Puškina in v plesnem teatru. Predsednik mestnega sovjeta Sulpin je sprejel člane delegacije; ti so se živo zanimali za delo mestnih in okrajnih sovjotov v mirni dobi.

Prisrčen sprejem sovjetskih športnikov v Parizu.

Pariz, 11. nov. (Tanjug). Sovjetsko telesno-vzgojno zastopstvo je imelo več tekmovalj z mladino in športniki Pariza in Francije sploh. V nabito polni dvorani Flayel so zastopniki raznih telesno-vzgojnih organizacij in francoske mladine poslušali poročila sovjetskega zastopstva o telesni vzgoji v Sovjetski zvezi. Nato je predsednik narodnega telesno-vzgojnega odbora prisrčno pozdravil sovjetske športnike.

Po tem pozdravu so predvajali barvani film »Telesno-vzgojna parada v Moskvi avgusta 1943.« Film je napravil močan vtis na gledalce, ki so bili navdušeni nad telesno vzgojo v Sovjetski zvezi. Sovjetski zastopniki so obiskali zvezištvo lista »Humanité« in se pogovarjali z ravnateljem Marcelom Cachinom. Razgovor je potekal v prijateljskem ozračju. Cachin je povabil sovjetske športnike naj se februarja udeležijo cross-country-ja, katerega bo priredil časopis »Humanité«.

Razstava »Moskva« v Beogradu

Beograd, 10. nov. (Tass). Na pobudo Društva za kulturno sodelovanje med Jugoslavijo in ZSSR je bila danes tukaj odprta fotografska razstava »Moskva«. Pri otvoritvi razstave je govoril predsednik narodne skupščine Srbije dr. Stančević; omenil je pomembnost Moskve kot zveze braniteljice svobode in neodvisnosti malih narodov. Sovjetski veleposlanik Sadikov se je Društvo za kulturno sodelovanje med Jugoslavijo in ZSSR zahvalil za organizacijo razstave.

Jugoslavija svobodno glasuje za Tita

piše francoski list »Front National«

Pariz, 11. nov. (Tanjug.) »Front National« je objavil članek pod naslovom: »Jugoslavija bo glasovala v nedeljo«. V članku pravi: »Obstojata dve Jugoslaviji — nova, Titova, v kateri so partizani združeni v veličastnem naporu za obnovo, in Jugoslavija kralja Petra in londonskih emigrantov: Mačka in ostalih strokovnjakov za dvoilčno igro. Dokaz za veliki pomen teh volitev je v tem, da so z raznih strani napadali in poizkušali doseči odločitev in ukinitve volitev. Iz istih razlogov se bodo razne spletke nadaljevale tudi po volitvah z namenom, da se zakrije njihov pravi smisel. Emigranti, ki se ne morejo pomiriti z dejstvom, da je Tito rešil jugoslovansko ljudstvo tisoletnega suženjstva, so sprva širili vesti, da volitve ne bodo svobodne.

Prvič v jugoslovanski zgodovini je dobilo nad 8 milijonov državljanov volilno pravico. Ameriški senator Pepper je potrdil po svojem obisku, da je Jugoslavija resnično na demokratični poti.

Zato je reakcija poizkusila povzročiti vladno krizo. To je bil poizkus Subašiča, ki je z eno nogo stal pri emigrantih v Londonu in je iznenada na predvečer volitev stopil iz vlade. Toda vlada nadaljuje s svojim delom. Vse, kar vemo o novi Jugoslaviji in kar čujemo od teh ljudi, navadno mladih in vedno navdušenih, ki delajo v Jugoslaviji in vseh slučajno grede skozi Pariz, dokazuje, da bo izredno ljudsko navdušenje, ki vlada tam, prišlo do izraza tudi na volitvah. Jugoslavija bo glasovala demokratično.

Toda pomenilo bi, da pozablamo na izkušnjo zgodovine, če bi mislili, da bodo stari oblastniki, ki jim je odvzeta oblast, sami odnehali. Potrebno bi bilo, da se v neklih uradnih krogih končno ukine vsaka politika podpiranja teh mračnih poizkusov, ki jih bodo narodi Jugoslavije v nedeljo obsodili.« Članek zaključuje: »Jugoslavija bo v nedeljo volila. Volila bo jasno. Naša diplomacija bi morala končno razumeti, da si ljudstvo kuje svojo usodo samo.«

Priznanje sovjetske vlade junaški borbi albanskega ljudstva

Tirana, 11. nov. (TASS). Načelnik sovjetske vojaške misije v Albaniji polkovnik Sokolov je obiskal predsednika začasne albanske vlade Enverja Hodžo in mu po naročilu sovjetske vlade izročil sledečo noto:

»Sovjetska zveza je ves čas vojne proti nemškimi in italijanskim napadalcem s pozornostjo in simpatijo zasledovala junaško borbo albanskega ljudstva za njegovo neodvisnost. Ker je albansko

ljudstvo s to borbo pripomoglo k zmagi zaveznikov nad skupnim sovražnikom in upoštevačjo stremjenja albanske vlade za sodelovanje z drugimi demokratičnimi državami za ohranitev miru in varnosti se je sovjetska vlada odločila, da vzpostavi diplomatske odnose z Albanijo in izmenja poslane opolnomočenosti.«

Predsednik ministrskega sveta Enver Hodža je izrazil svoje zadovoljstvo glede izjave sovjetske vlade.

Ustanovilo se je Društvo za kulturno sodelovanje med Albanijo in ZSSR

Tirana, 11. nov. (Tass). Društvo za kulturno sodelovanje med Albanijo in ZSSR je priredilo organizacijsko zborovanje, na katerem so odobrili pravilnik društva in izvolili upravni odbor, v katerem je 15 oseb. V upravnem odboru so minister za kulturo, tisk in propagando prof. Saifula Menševa, general Koči Džodže, prof. Skender Luarasi, predsed-

nik albanske protifašistične mladinske zveze Nako Spiru in drugi.

Zborovanja se je udeležil tudi načelnik sovjetske vojaške misije v Albaniji polkovnik Sokolov, ki je društvu želel uspeh pri njegovem delu. Casopis »Baskimik« in radio Tirana sta poudarila veliki pomen novega društva za kulturni razvoj Albanije.

Čestitke veleposlaniku ZSSR Sergeju Sadikovu ob 28 letnici Velike oktobrske revolucije

Ob 20 letnici Velike oktobrske revolucije je poslal Znanstveni inštut pri Predsedstvu Slovenskega narodno osvobodilnega sveta naslednjo pozdravno brzojavko:

»Veleposlaniku ZSSR Sergiju Sadikovu v Beogradu!

Ob 28 letnici Velike oktobrske socialistične revolucije pošilja Znanstveni inštut pri Predsedstvu Slovenskega narodno osvobodilnega sveta Vam in preko Vas predsedniku Vrhovnega sveta ZSSR Kalininu, generalisimu Sovjetske zveze J. V. Stalinu in ljudskemu komisarju za zunanje ZSSR V. M. Molotovu, vsem narodom Sovjetske zveze svoje najtoplejše pozdrave in želje.

Prav slovenski narod, maloštevilni član družine slovanskih narodov, ki na enem najbolj izpostavljenih ozemljih Evrope že od vsega početka živi težko življenje, je globoko hvaležen silam in močem, ki so z Veliko oktobrsko revolucijo oživitvili tudi demokratično idejo svobode, pravice ter polno samodolžje malih narodov in v največji vojni vseh časov odločno doprinesli k porazu smrtonosnega fašizma.

V zaupanju in silo Oktobrske revolucije, v Sovjetsko zvezo, v polni za-

vesti geopolitičnega položaja predstraže slovanstva, je slovenski narod vzdržal v tej težki borbi in doprinašal svoj razmeroma nemajhen delež v borbi proti fašizmu. V istem neomajnem zaupanju in zavesti Znanstveni inštut pri Predsedstvu Slovenskega narodno osvobodilnega sveta v sedanji situaciji utemeljuje tudi zahteve slovenskega naroda po začetju pravičnih mej v Slovenskem Primorju, Beneški Sloveniji, na Koroskem, na Štajerskem in v Slovenskem Porabju. S pravičnimi mejami bo v tej zgodovinski situaciji šele zaključena naša narodno osvobodilna borba.

Naj živi in uspeva Sovjetska zveza, čuvarica miru in čuvarica svobode malih narodov!

Ob isti priliki so poslali slovenski arhitekti preko sovjetskega veleposlaništv v Beogradu sovjetskim narodom sledeče pozdrave:

Slovenski arhitekti pošiljajo plamteče pozdrave sovjetskim narodom ob priliki 28 letnice Velike oktobrske revolucije, ki je izvajala svobodo vseh narodov in zgradila temelje za zmago v veliki Domovinski vojni, za srečno bodočnost vseh narodov, za našo svobodo in za našo srečo.

Naj živi Sovjetska zveza in njen veliki voditelj Stalin!

Pozdravna brzojavka združenih odborov Slovanov v Boliviji

London, 11. nov. Dopisnik »Tanjug« poroča: Jugoslovanski veleposlanik v Londonu je prejel naslednjo brzojavko Združenih odborov južnih Slovanov iz Bolivije: »Združeni odbori južnih Slovanov pošiljajo s svojega drugega veličastnega kongresa izraze pripadnosti maršalu Titu in ljudskemu gibanju, želeč popoln uspeh demokratični federativni republiki Jugoslaviji. Predsednik Anton Bežmalinovič, tajnik Petar Martinić in Marko Lazanec.«

Primorske antifašistične žene povabljene na pariški kongres

Zveza antifašističnih italijansko-slovenskih žena v Trstu je prejela vabilo pripravljalnega odbora za svetovni kongres antifašističnih žena v Parizu. Povabilo se glasi: »Pričakujemo delegacijo Vaše organizacije za svetovni ženski kongres 28. novembra. Pošljite takoj imena in naslove delegatki ter datum prihoda, da Vam preskrbimo francoske vizume.« Po krajevnih organizacijah AFŽ je bilo izvoljenih deset delegatki, ki bodo odšle na kongres.

Pismo poljskega veleposlanika predsedniku hrvatske vlade

Poljski veleposlanik dr. Jan Karel Vende je ob svojem odhodu iz Zagreba poslal naslednje pozdravno pismo predsedniku hrvatske vlade dr. Bakariću: »Srečen sem, da sem si mogel ogledati vaše krasno deželo. Ko odhajam iz Hrvatske, sem se Vam hotel še enkrat zahvaliti za prisrčni sprejem. Prejmite izraze globokega spoštovanja in prisrčne pozdrave.«

Tržaško delavstvo zahteva odstranitev fašistov

Delavstvo strojne tovarne »S. Andree« in ladjedelnice »S. Marce« je po svojih tovarniških odborih zahtevalo od delodajalcev odstranitev 41 delavcev, ki so se udeležili fašističnih manifestacij dne 3. novembra. Toda ravnateljstvo podjetij, ki pripadata družbi C. R. D. A., je zagrozilo z intervencijo zaveznike policije ter s tem pokazalo svoje svraštvo do vseh onih, ki niso vezani s fašizmom. Centralno ravnateljstvo C. R. D. A. je šlo tako daleč, da je odpustilo vse člane tovarniških delavskih odborov. Enotni sindikati so takoj obvestili o ukrepih podjetij zaveznike vojaško upravo. Predstavniki zaveznike vojaške uprave za tržaško področje polkovnik Smuts je sklical zato sejo predstavnikov zveze industrijev, centralnega ravnateljstva C. R. D. A. in sindikatov. Na tej seji je polkovnik Smuts sporočil, t. da naj se vrnejo na delo vsi oni delavci, ki so bili odstranjeni na iniciativo delavskih množic in 2. da morajo podjetja preključiti sklep o odpustu članov tovarniških delavskih odborov. Na osnovi tega sklepa so večeraj tovarniški delavski odbori zopet prevzeli svoje posele.

Delodajalci so hoteli s svojimi ukrepi, pravi »Il Lavoratore«, ponovno izzvati tržaško delavstvo, pri čemer so špekulirali na dramatični položaj, v katerem se nahajajo tržaške delavske množice. Reakcionarni tisk je šel v tolačenju dogodkov tako daleč, da jim je skušal dati narodnostno obeležje in s tem ustvariti sovraštvo med italijanskimi in slovenskimi delavci. Reakcija se zaveda, da bi samo na ta način mogla speljati javno mnenje z dejanskega položaja, kajti samo šovinistični nacionalizem bi bil v stanju dati fašizmu in vsem onim, ki so za današnji položaj odgovorni, zavetja. Mir se bo mogel vrniti samo z odstranitvijo provokatorjev, ki so odgovorni za fašizem in zadnje dogodke.

Smisel in pomen novih finančnih zakonov

Pomočnik zveznega ministra za finance, tov. dr. Obren Blagojević, je v uvodniku beogradske »Politike« objavil sledeče:

Težko je verjetno, da bi se kdaj katera država znašla v tako težavnih in neurejenih valutnih in finančnih razmerah kakor nova Jugoslavija 20. oktobra lani. Ko smo zavzeli Beograd, je bila država samo delno osvobodjena in povsod v nji so se še umikali črni repi okupatorskih čet. V razkosani Jugoslaviji so okupatorji uvedli nič manj kakor sedem raznih valut, svojih in »quialinskih«. Na osvobodjenem ozemlju smo našli prazne blagajne. Gospodarski promet med posameznimi pokrajinami in kraji je bil ohromljen. Ko so se začele priprave za valutno unifikacijo je bila povsem osvobodjena samo Makedonija, Užice in Čačak v Srbiji, Cetinje in Podgorica v Črni gori. Velik del Bosne in večina Hrvatske in Slovenije so bili še pod okupatorji. Vsiljevala so se težavna vprašanja financiranja vojne in obnove, podpiranja revežev, plačevanja delavcev in uradnikov. Neobhodni in prvi pogoji za to je bil: odstraniti valutne zmešnjave in uvesti naš enotni denar. V ta namen je pa bilo treba rešiti celo vrsto zelo kompliciranih valutarno-političnih in valutarno-tehničnih vprašanj: od vprašanja tečaja raznih valut v obtoku medsebojno in v odnosu do novega dinarja, od vprašanja tiskanja novega denarja, pa do vprašanja organizacije najmanjše menjalnice. Pri tem ne smemo pozabiti velikanskih tehničnih težav: ni bilo prometa, osebje, ki je izvršilo zamenjavo, je bilo neizkušeno, ni bilo telefonskih zvez, pogosto je primanjkovalo celo papirja in svinčnikov, da ne govorimo o drugih stvareh.

350 milijard raznih okupacijskih valut smo zamenjali za samo 6 milijard dinarjev DFJ

Ko zdaj pogledamo na to vprašanje, sprevidimo, kako velikega pomena je, da je bilo rešeno pravilno in ob pravem času. Razumljivo je, da je njegovo reševanje zaradi težavnih razmer moralo povzročiti nekatere gospodarske in finančne motnje ter težave. Saboterji obnove naše države, razni spekulanti in črnoboržijanci so nam delali največje težave. Ena izmed težav je bila, da je bilo težko dobiti kredit prve dni po zamenjavi. Druga težava je bila pomanjkanje denarja v Bosni, Hercegovini, na Hrvatskem in v Sloveniji in v odnosu do dežel, kjer je moral biti denar prej zamenjan. Toda to ni trajalo zelo dolgo. Z denarnim obtokom v zvezi z oživljenim blagovnim prometom, z obnovitvijo prometnih zvez in z naglimi ukrepi za izboljšanje kreditnih razmer in za sestavo proračuna so bile te težave odstranjene. V nasprotju s temi kratkotrajnimi in postranskimi posledicami zamenjave imamo zdaj pravilno rešeno eno največjih vprašanj našega gospodarskega napredka.

V vsej državi je uveden naš enotni denar. Namesto okrog 350 milijard raznih okupacijskih valut, kolikor jih je bilo v obtoku v Jugoslaviji, smo imeli po zamenjavi le okrog 6 milijard din demokratične federativne Jugoslavije. Razni gospodarski in politični ukrepi v zvezi z zamenjavo so še pripomogli, da se je obdržala visoka vrednost našega denarja. Samo filistri so se lahko spotikali ob takšni malenkosti kakor, češ da ni podpisna na bankovcih, da ni zlatega kritja in podobno.

Medtem ko so po prvi svetovni vojni pripravljali unifikacijo valute cela leta in medtem ko so sklicevali na konference tudi mednarodne »strokovnjake«, je nova Jugoslavija rešila to vprašanje v nekaj mesecih, in sicer v najtežavnih razmerah. Kar je pa še mnogo pomembnejše, je, da je bilo našo enakopravnost narodov Jugoslavije upoštevana dosledno tudi pri reševanju tega vprašanja z določitvijo pravih tečajev. Kako je pa bilo po 1. 1918., nam je vsem dobro znano.

V valutnem pogledu je zdaj naša država mnogo na boljšem od skoraj vseh, celo bogatih evropskih držav. V država, ki so bile pod okupacijo, divja je vedno inflacija, ki jo spremljajo neizogibne posledice: draginja, spekulacija in stradanje delovnih množic. Indeks cen življenjskih potrebščin v mnogih izmed teh držav to očitno dokazujejo. Tam, kjer je bil denar zamenjan al pari, kakor n. pr. v Franciji, se razmere niso popravile. Tudi v sami Angliji znašajo dnevni izdatki na račun državnega proračuna po uradni izjavi okrog 13 milijonov funtov šterlingov ali okrog 3 milijarde din.

Najsi potrebe naše države so tako velike, si bomo prizadevali — z organizacijo gospodarstva in vseh posameznih podjetij z maksimalnim in optimalnim izkoriščanjem vseh lastnih sredstev, sredstev vseh državljanov glede na njihovo gospodarsko moč in s pomočjo prijateljskih držav, da nadalje varujemo vrednost naše valute. Samo tako bomo mogli stalno izboljševati — in izboljšati ga bomo — gnotni položaj naših delovnih množic.

Ostali ukrepi v smeri ureditve našega gospodarskega in finančnega življenja

Z zamenjavo okupacijskega denarja je bil ustvarjen, čeprav neobhodno potreben in najpomembnejši, samo pogoj, podlaga za nadaljnje ukrepe, ki so potrebni za ureditve našega gospodarskega in finančnega življenja. Ta dnj je izšlo v obliki uredbe 6 zakonov finančnega značaja; zvezna vlada, odnosno časna narodna skupščina je rešila celo

vrsto nadaljnjih zelo pomembnih in daljnosežnih vprašanj. Med nje spadajo tri glavna vprašanja: 1. prispevek državljanov v obliki neposrednih davkov; 2. sestava državnega proračuna kot podlaga finančnega načrta in 3. organizacija bančnega aparata za zbiranje prihrankov in pravilno razdelitev kredita. Četrto pomembno vprašanje, ki je rešeno, je vprašanje dosedanjega pokojninskega zavarovanja državnih uslužbencev, ki so se z njim znatno izboljšale njihove gnotne razmere. Toda dotaknili se bomo samo zakonov, ki so neposredno v zvezi z valutnim vprašanjem, in sicer sta to: zakon o ureditvi predvojnih dolgov in zakon o končni likvidaciji zemljiških dolgov.

S prvim zakonom je rešeno vprašanje odnosov dolgov in terjatev v starih jugoslovanskih dinarjih, vprašanje, ki je bilo ob priliki zamenjave okupacijskega denarja odloženo za poznejše rešitev. Tedaj je bil za vse predvojne dolge proglašeni moratorij. Razveljavljenje tega moratorija je bilo potrebno zaradi ureditve finančnega položaja gospodarskih podjetij in zaradi potrebe določitve vseh dolžniško-upniških odnosov.

Glavno vprašanje v tem zakonu je bila določitev tečaja, po katerem naj bi preračunavali predvojne dolgeve ter jih poravnavati v dinarjih. Ta tečaj je bil določen tako: 1 novi dinar za 10 starih jugoslovanskih pri vsotah preko 20.000 starih din, a pri vsotah preko 5.000 starih din 1 dinar DFJ za 7 starih, pri manjših vsotah pa še po ugodnejšem tečaju. Takšni tečaji so v interesu države kot celote in v interesu širših dolžniških množic.

Moramo imeti pred očmi, da je notranji dolg stare Jugoslavije znašal okoli 11 milijard dinarjev. Nujno potrebno je bilo olajšati tako težko breme, ki je ležalo na narodnem gospodarstvu. Kar se tiče lastnikov državnih obveznic razen tega, da je prav, če žrtvujejo nekaj za splošni gospodarski napredek, niso mnogo oškodovani, če vpoštevamo, da je dejanski tečaj mnogih teh obveznic pred vojno bil celo izpod 50% nominalne. Posebno vprašanje predstavljajo zavodi socialnega zavarovanja, ki so tudi imetniki dela državnih obveznic. V tem pogledu jim bo nova Jugoslavija nedvomno prihiteła na pomoč. Potrebni bodo posebni ukrepi za sanacijo dosedanjega socialnega zavarovanja na podlagi polnega, to se pravi stoisodstotnega kritja vseh novih obveznic socialnega zavarovanja. Že ti izdatki državne blagajne upravičujejo žrtve gospodarsko močnejših upnikov.

Olajšati položaj dolžnikov pomeni pomagati osnovnim ljudskim množicam

Mnogo večji pomen pa ima določen tečaj za široko ljudske množice, ki jih je bil velik odstotek zadolžen na razne načine in pri raznih, pogosto oduševskih zavodih in posameznikih. Olajšati položaj dolžnikov, je pomenilo torej pomagati osnovnim ljudskim množicam, posebno kmečkemu prebivalstvu. Pri tem ne smemo pozabiti, da je precej dolžnikov med vojno poravnalo svoje dolgeve na lahek način v okupacijski valuti, zato je bilo treba misliti na tiste dolžnike, ki niso mogli plačati dolgove med vojno, da bi ne prišli v težji položaj od drugih. To se zlasti nanaša na pokrajine, kjer je delj časa trajala narodno-osvobodilna borba, n. pr. na Bosno in Hercegovino, Črno goro, Liku, Kordun, Banijo, Dalmacijo in Slovenijo. Končno, kakor je naglasil finančni minister Sreten Žujović, predvojnih dolgov ni bilo mogoče kratkoma prenesti v sedanjost takšnih, kakršni so bili. Upoštevati je bilo treba velikanske spremembe, ki so nastopile

Med novimi filmi

»Neulovljivi Jan« (Sovjetski film.)

Snov tega najnovejšega ruskega filma, ki ga predvajajo pri nas, je zajeta iz časa nacistične okupacije Češke in iz boja čeških rodoljubov proti nemškemu osvajalcu. Pri tem je zanimivo ugotoviti, da je našla osvobodilna borba okupiranih narodov prav v filmski umetnosti svojega najbolj neposrednega glasnika. Pomemben je namen, ki ga hoče v gledalca doseči ta film: pokazati nekaj prerez, kako se je v češkem narodu sprva prikripi pasivni odpor proti okupatorju navzile strahnemu nasilstvu Nemcev polagoma z neko nujnostjo razplamteval in jačal. Skrivna radijeka oddajna postaja »Svoboda« v rokah »neulovljivega Jana« je bila tista, ki je ljudstvu ob radijskih aparatih vivala poguma za boj proti Nemcem in jim ob navdušujočih Janovih govornih slikala novo zarjo svobode. Jan — ta dosledno zgrajena podoba skrritega in fanatičnega borca za svobodo — je moral imeti več kot samo detektivske sposobnosti, da se je mogel izmikati gestapovskemu zasledovanju. In ko nazadnje dobe njegov oddajni aparat, je njegova naloga tudi že izpolnjena. Ljudstvo je ob poslušanju njegovih oddaj zraslo v svoji uporni zavesti.

Med prvimi, ki je padel pod brzostrelko, je bil krivnik češkega naroda, protektor Henlein.

Zgradba filmske drame z vso ekonomičnostjo in nazornostjo peudarija osnovno idejo: ob nasilju ne moreš stati ob strani. Učinkovito so izbrani momenti, ki podčrtujejo okrutnost nemških rabljev: uničevanje čeških kulturnih vrednot, mučenje internirancev, ropanje narodnega premoženja, talci, na drugi strani pa trpljenje in spoznanje Čehov, da srednje potli ni. V središču drame stoji krepko izde-

med vojno in osvobodilno borbo na vseh področjih gospodarskega življenja. Valute vseh držav so šle skozi inflacijo in to bi se moralo zgoditi tudi s stari jugoslovanskim dinarjem, ki bi moral imeti večkrat manjšo vrednost kakor pred vojno.

Interesi najširših ljudskih množic in interesi države so torej zahtevali, da se vprašanje predvojnih dolgov reši z določitvijo čim nižjega tečaja in tako je tudi bilo rešeno z omenjenim zakonom. Ugovori opozicije v osebi g. Djonovića, da bodo s takšnim tečajem oškodovani upniki, niti malo ne zmanjšajo pravilnosti rešitve tega vprašanja. Nedvomno bi bila z višjim tečajem, kakršnega bi želel g. Djonović, zaščitena peščica velikih finančnikov na račun ljudstva, ki bi moralo nadalje trpeti pod bremenom oduševskih predvojnih dolgov. Prav tega pa mi nikakor nismo hoteli.

Kolikor pa gre za množico malih upnikov, ki so vlagali denar kot varčevalci, dalje uživale pokojnin, zavarovancev itd., so upoštevani v zakonu ter so njihovi interesi zaščiteni (ž. 4. do 8. zakona). Tako so terjatve na račun alimentacij, regulirane al pari, to se pravi, stari jugoslovanski dinar je enak dinarju demokratične federativne Jugoslavije. Po pogodbi določene in sodniško določene pokojnine, se ne bodo plačevale 10:1, ampak tako, kakor da so te pokojnine določene po sedanjih predpisih.

Posebej s z zakonom (čl. 2) ugodneje obravnavane manjše hranilne vloge, to se pravi vloge v višini do 20.000 starih jugoslovanskih dinarjev. V tem pogledu so upoštevani interesi malih varčevalcev, kakor tudi splošni interesi, da se pospešuje ter neguje varčevanje. Zato je bilo z zakonom določeno, da se bodo predvojne hranilne vloge do zneska 2000 din izplačevale po tečaju 1 novi dinar za 2 stara jugoslovanska dinarja; vloge od 2000 do 5000 po tečaju 1 novi za 5 starih dinarjev, vloge od 5000 do 20.000 po tečaju 1 novi za 7 starih jugoslovanskih dinarjev.

Verjetno je, da bo zaradi tega tečaja, določenega predvsem za zaščito malih varčevalcev, ta ali ona banka po preračunavanju dolgov in terjatev v dinarjih DFJ izkazovala pasivno bilanco. Toda tudi v tem primeru si večina bank lahko pomaga z ugodnejšim tečajem (al pari) po zakonu o valorizaciji. To se nanaša na banke, ki imajo precej premoženja v nepremičninah. Ako bi se primanjkljaj ne mogel pokriti niti tako, lahko finančno ministrstvo izda na zahtevo podjetja poseben odlok o načinu sanacije podjetja. To bo storjeno tedaj, ko bo šlo za podjetja z zdravim podlago in ki delajo v interesu razvoja gospodarstva. V kolikor pa bo šlo za oduševske banke, bo njihova likvidacija pomenila samo odstranitev plevela ter čiščenje našega finančnega aparata od nezdravih zavodov.

Napravimo zaključke! Pomen zakona o ureditvi predvojnih dolgov je v tem: pomeni velik korak za poživitev gospodarskega in finančnega poslovanja, odpravlja moratorij za vse predvojne dolžniško-upniške odnose ter prinaša v tem pogledu potrebno jasnost;

zakon je v interesu finančnega uravnoteženja naše države, ker zmanjšuje notranji državni dolg za okrog 10 milijard predvojnih dinarjev;

zakon je v velikem interesu širših množic dolžnikov, ki so se dušili pod bremenom dolgov in ki lahko zdaj poravnajo svoje obveznosti in končno zakon z določitvijo ugodnega tečaja zamenjave ščiti interese vseh malih upnikov, zlasti varčevalcev. S tem izpodbija širše plasti ljudstva k varčevanju ter vlaganju gotovine v naše nove denarne zavode

Dr. Obren Blagojević.

V snegu in dežju so Ljubljanci že zgodaj zjutraj hiteli na volišča, da oddajo svoje glasove za Tita, za demokratično federativno republiko Jugoslavijo.

Z rešitvijo kmečkih dolgov je zadoščeno vroči težnji naših narodov

Z zakonom o ureditvi predvojnih obveznosti je rešeno vprašanje preračunavanja teh obveznosti v dinarje DFJ. Pri tem se je še posebej obravnavalo vprašanje kmečkih dolgov.

Splošno je znano, kako so v stari Jugoslaviji stekali kmetje pod bremenom dolgov ter prosili za razdolžitve. Po večini so bili kmetje zadolženi pri vaških in kmečkih oduševskih in oduševskih bankah in za odplačilo svojih dolgov so morali večkrat prodajati celo svojo zemljo, dolgovi pa so zaradi visokih obresti ostali enaki, ali pa so se še povečali. Protiljudski režimi stare Jugoslavije so obetali rešitev tega težkega vprašanja ter napovedovali »razdolžitve« kmetov, v resnici pa ti režimi niso bili narodni, temveč režimi bankirjev, velikih trgovcev in oduševskih vrst. Kot taki niso nikdar imeli niti interesa, niti namena, da bi to vprašanje rešili v korist širokih kmečkih množic. Vsi ukrepi nekdanjih vlad o tem vprašanju niso bili izdani v varstvo kmetov, temveč v varstvo bankir-

jev in kmetov v škodo. To velja tudi za famozno Stojadinovićevo »uredbo o likvidaciji kmečkih dolgov«, po kateri so kmetje-dolžniki dobili samo to, da so morali plačevati visoke anuitete. Po tako imenovanem znižanju dolgov pa so dolgovi čisto postali še višji, kakor so bili pri zaključku posojila.

Tudi po »znižanju« in po prenosu vseh kmečkih dolgov na Privilegirano agrarno banko je število zadolženih kmečkih gospodarstev ostalo 792.000 ali 45% od vseh kmečkih gospodarstev v Jugoslaviji. Skupen dolg je ostal v višini 1.675.072.503 din. Te dolgeve bi morali kmetje plačati v enakih letnih obrokih v dvanajstih letih, t. j. do leta 1948. Med vojno se je nekaterim dolžnikom posrečilo, da so izkoristili inflacijo ter plačali svoj dolg deloma, ali pa v celoti.

Naslednji pregled kaže stanje kmečkih dolgov na dan 1. novembra 1936 in na dan 1. novembra 1945 po izkazih podružnic Privilegirane agrarne banke:

	1. nov. 1936	1. nov. 1945
Na področju centrale v Beogradu za Srbijo, Vojvodino, Črno goro in Makedonijo	874.077.590,27	644.716.269,27
Za Hrvatsko	334.126.725,49	251.620.598,82
Za Slovenijo	262.939.573,73	210.240.068,73
Za Bosno in Hercegovino	205.928.814,30	235.555.845,50
Skupaj	1.675.072.503,79	1.545.152.582,32

Kakor se iz tega vidi, je znašal po vsem »znižanju« in po vseh odplačilih skupni kmečki dolg nad 1 milijardo in 300 milijonov dinarjev letos 1. novembra, torej pred sprejetjem novega zakona o likvidaciji kmečkih dolgov.

Z zakonom o ureditvi predvojnih obveznosti je ta dolg naših kmetov desetkrat zmanjšal na okrog 130 milijonov dinarjev DFJ.

To pa še ni vse. Z novim zakonom o likvidaciji kmečkih dolgov je črtan tudi velik del teh dolgov. Črtani so vsi kmečki dolgovi do 5000 starih jugoslovanskih dinarjev, potem so črtani vsi dolgovi kmetov, ki so sodelovali v osvobodilni borbi ter kmetov, ki so postali žrtve vojne in okupatorskega nasilja, ali pa so imeli take žrtve v svojih družinah.

Na ta način se je od 130 milijonov dinarjev DFJ že z odpisom malih dolgov črta okrog 65 milijonov, z odpisom dolgov udeležencev osvobodilne borbe in žrtve vojne pa vsega skupaj 100 milijonov, tako da ostane ves kmečki dolg še okrog 30 milijonov din. Tako se lahko reče, da je nova Jugoslavija popolnoma likvidirala to važno vprašanje v interesu širokih kmečkih množic. To sta napravila dva kratka zakona brez vsakega kričanja in hvalisanja.

Zakon o zaščiti kreditnih ustanov.

Važna je tudi odredba zakona v členu 8, ki predvideva zaščito kreditnih ustanov, v prvi vrsti pa zadrug. Zaščitene bodo one kreditne ustanove, katerih obstoj je ogrožen zaradi zmanjšanja terjatev. Finančno ministrstvo lahko deloma ali pa popolnoma krije izgubo teh ustanov s 3% državnimi obveznicami, če ugotovi, da delujejo te ustanove v splošnem narodnem interesu.

Tako je v nekaj dneh časna narodna skupščina nove Jugoslavije rešila važno vprašanje, ki je v stari Jugoslaviji čakalo na rešitev 20 let. S tem zakonom so kmetje v Jugoslaviji rešeni ogromnega bremena, a kakor je rekel predsednik Gospodarskega sveta tov. Hebrang, je to samo prvi ukrep

med onimi, ki bodo izdani za zboljšanje položaja kmečkih množic.

Vprašanje novega kredita je tu v prvi vrsti. Z reorganizacijo kreditnega aparata, ki bo izvedena na osnovi novega zakona o ureditvi in delovanju kreditnega sistema, bo kmetom omogočeno priti do kreditov, ki so potrebni za obnovo opustošene domačije. Na ta način bo kmetu pomagano na noge, da prispeva svoj velik delež za čim boljše in popolnejše obnovo domovine in države, ki je zdaj res njegova.

Zakon o valorizaciji

Kot tretji je bil izdan zakon o valorizaciji. Bistvo tega zakona je v tem, da se z njim vrednost vseh investicij gospodarskih podjetij, kakor so nepremičnine, stroji, inventar, patenti in podobno, določi v novih dinarjih. Ta valorizacija je bila zelo potrebna, ker gospodarska podjetja brez nje niso mogla izvesti kalkulacije svoje vrednosti, svoje proizvodnje in amortizacije kapitala. Zakon je tu predvideval, da se valorizacija navedenih vrednosti izvrši po pravilu al pari, t. j. 1 dinar DFJ za 1 stari jugoslovanski dinar. To je bilo določeno zaradi tega, ker druge možnosti danes sploh ni bilo. Če bi se pa izkazalo, da postane kako podjetje po tej valorizaciji svoje imovine pasivno, določa zakon, da se valorizacija v takem primeru izvrši do iznosa stvarne vrednosti investicije. O tem odloča federalna finančna ministrstva. Morebitni pribitki, ki bi bili pri izvedbi valorizacije, se prvenstveno uporabljajo za kritje poslovne izgube, potem za povečanje osnovne glavnice podjetja in končno za povečanje rezervnih skladov. Da bi se čim prej uredil finančni položaj gospodarskih podjetij, je rok valorizacije konec tega leta.

Na ta način je z ureditvijo vprašanj predvojnih obvez in z valorizacijo premoženja gospodarskih podjetij v zelo kratkem času rešen kompleks vprašanj v zvezi z našim valutnim problemom. Naša država je dobila zdravo in solidno podlago za novo gospodarsko-politične in finančno-politične ukrepe v interesu ljudskih množic.

Vsem sindikalnim podružnicam!

Dne 12. novembra 1945 se bo vršil simfonični koncert sindikalne podružnice Radio Ljubljana v veliki Unionski dvorani ob 20. uri. Vse sindikalne podružnice se obveščajo, da se dobe vstopnice v predprodaji v pisarni krajevnega medstrokovnega sveta (sindikalna gledališka sobota), Masarykova 14, palača Grafike, vsak dan od 8. do 12.

hajajo iz podedovanih družbenih predsodkov, ženskega egoizma in značilne italijanske strastnosti. Nasprotno pa je mladi revolucionarni voditelj ves predan svoji ideji, za katero se žrtvuje »preko ljubezniv«. V vsem svojem boju vidi samo srečo svoje domovine. V vsej zgodbi je polno romantičnih zapletljajev, kakor je tudi sama zgodba precej romantična, polna čustvenosti in tveganja. Tehnično je film izdelan zelo učinkovito in so tako igralci kakor tudi ostali dali filmu dokaj tiste ga, kar opravičuje, da imenujemo ta film — dober.

»Preko ljubezni« (Italijanski film.)

»Preko ljubezni«. (Italijanski film.) Vrednotni film, ki smo ga imeli priložnost videti že v prejšnjih časih, sodi brez dvoma med najboljše dela italijanske filmske proizvodnje: tako po snovno vsebinski kakor tudi po tehnični izdelavi. Videti je, da se filmska zgodba opira na novelo znamenitega francoskega pisatelja Stendhala, ki v umetniški obliki analizira motivno že staro, a po obliki novo zgodbo o lepi aristokratski hčeri Vanina-Vanini in mladem fanatičnem revolucionarju iz časa italijanskega preroda. V Vanina-Vanini se vzbudi iz občudovanja revolucionarne fanatičnosti ljubezen do mladega voditelja »karbonarjev«, a rodi razne zapletljaje, ki iz-